

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં.૧૫૪૬/૨૦૨૨

સાથે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં.૧૫૭૬/૨૦૨૨

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી ભાર્ગવ ડી. કરિયા

=====

૧	શું સ્થાનિક પેપર્સના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા
૨	પત્રકારને રિફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	હા
૩	શું તેમના ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તેના	ના

હેઠળ કરાયેલા કોઈપણ આદેશને લગતા કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	
--	--

=====

બિપિનચંદ્ર પુરષોત્તમદાસ પટેલ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નં.૧ તરફે શ્રી હિરન એસ સોમૈયા (૮૦૩૧) સાથે શ્રી પી. એસ.

ચાંપાનેરી

સામાવાળા નં. ૨, ૩, ૪ તરફે શ્રી ધવલ દવે, સિનિયર એડવોકેટ, સાથે શ્રી

ઉદયન પી. વ્યાસ (૧૩૦૨)

સામાવાળા (ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી ધવન જયસ્વાલ, એ. જી. પી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી ભાર્ગવ ડી. કરિયા

તારીખ: ૧૧/૦૩/૨૦૨૨

મૌખિક ચુકાદો

૧. અરજદાર વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી.એસ. ચાંપાનેરી, તેમના સહાયક, વિદ્વાન વકીલ શ્રી હિરેન એસ. સોમૈયા, સામાવાળા નં. ૨, ૩ અને ૪ વતી વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી ધવલ દવે, જેમને વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઉદયન પી. વ્યાસ દ્વારા મદદ કરવામાં આવી, અને સામાવાળા-રાજ્ય વતી વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ગવર્નમેન્ટ પ્લીડર શ્રી ધવન જયસ્વાલને સાંભળ્યા.

૨. બંને અરજીઓમાં સંડોવાયેલા મુદ્દાઓ સમાન છે અને તેથી, તેમની સાથે સાથે સુનાવણી કરવામાં આવી છે અને આ સામાન્ય ચુકાદા દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૩. રૂલ તાત્કાલિક પરત કરવા યોગ્ય. વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઉદયન પી. વ્યાસ સામાવાળા નં. ૨, ૩ અને ૪ વતી રૂલની નોટિસની બજવણી જતી કરે છે અને વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ગવર્નમેન્ટ પ્લીડર શ્રી ધવન જયસ્વાલ સામાવાળા-રાજ્ય વતી રૂલની નોટિસની બજવણી જતી કરે છે.

૪. અનુકૂળતા ખાતર, સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૫૪૬/૨૦૨૨ માંથી તથ્યો નોંધવામાં આવ્યા છે.

૫. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૭ હેઠળની આ અરજી દ્વારા, અરજદારે

નીચેની દાદ માંગી છે :

“(એ) નામદાર કોર્ટ આ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન દાખલ કરવા અને મંજૂર કરવા કૃપા કરે;

(બી) નામદાર કોર્ટ ઉત્પ્રેષણની રિટ અને/અથવા પરમાદેશની રિટ, અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરી, સામાવાળા સત્તામંડળ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૨.૧.૨૦૨૨ ના આક્ષેપિત આદેશને કે જે અરજદારને ૨૦.૧.૨૦૨૨ ના રોજ બજાવવામાં આવ્યો હતો અને તારીખ ૧૫.૩.૨૦૨૧ ના જાહેરનામાને કાયદાની જોગવાઈઓની બહારના, કુદરતી ન્યાય અને નિષ્પક્ષતાના સિદ્ધાંતોના ઉલ્લંઘનમાં પસાર કરેલા, કારણ વગરના, મનસ્વી, તેમાં રહેલી સત્તાઓના દૂષિત ઉપયોગવાળા અને કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખરાબ ગણાવીને ગેરકાયદેસર, રદબાતલ અને શૂન્ય જાહેર કરી તેને રદબાતલ કરવા કૃપા કરે જેથી ન્યાયના હેતુઓ સિદ્ધ થાય;

(સી) નામદાર કોર્ટ ઉત્પ્રેષણની રિટ અને/અથવા પરમાદેશની રિટ, અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરી સામાવાળા સત્તામંડળોને સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટીના સેનેટ/સિન્ડિકેટના સભ્યના પદ માટે ૫.૨.૨૦૨૨ ના રોજ યોજાનારી આગામી ચૂંટણી માટેના ઉમેદવારોની યાદીમાં હાલના

અરજદારના નામનો સમાવેશ કરવાનો નિર્દેશ આપવા કૃપા કરે;

(ડી) વધુમાં, ૧૫.૩.૨૦૨૧ ના રોજ યોજનારી ચૂંટણી લડવા માટે માન્ય રીતે નામાંકિત ઉમેદવારોની યાદીમાં અરજદારનું નામ જાહેર કરીને એસ.પી. યુનિવર્સિટીની સિન્ડિકેટની ચૂંટણી માટે અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોના પ્રકાશમાં ઉમેદવારી ફોર્મની પુનઃચકાસણી કરવા માટે સામાવાળા સત્તાવાળાઓને નિર્દેશ આપવા કૃપા કરે. વચગાળાની દાદ:

(ઈ) આ અરજી દાખલ કરવા, સુનાવણી અને આખરી નિકાલ બાકી હોય ત્યાં સુધી, નામદાર કોર્ટ ન્યાયના હેતુઓ સિદ્ધ કરવા માટે તારીખ ૧૨.૧.૨૦૨૨ ના આક્ષેપિત આદેશના અમલ, અમલીકરણ અને બજવણી પર મનાઈહુકમ આપવા કૃપા કરે;

(એફ) હાલની અરજીના એડમિશન અને અંતિમ સુનાવણી બાકી હોય ત્યાં સુધી, સામાવાળા સત્તાવાળાને સકારણ અને બોલતો આદેશ આપવા નિર્દેશ આપવા કૃપા કરે કે જેના દ્વારા ન્યાયના હેતુઓ સિદ્ધ કરવા સિન્ડિકેટના સભ્યની ચૂંટણી માટેના ઉમેદવારી ફોર્મની ચકાસણી દરમિયાન અરજદારનું નામાંકન નકારી કાઢવામાં આવ્યું છે.

(જી) ન્યાયના હિતમાં યોગ્ય લાગે તેવા અન્ય અને વધુ આદેશો પસાર કરવા."

૬. આ કોર્ટે તારીખ ૨૪મી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ ના આદેશ દ્વારા નોટિસ જારી કર્યા બાદ ૪થી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૨ ના રોજ નીચે મુજબનો આદેશ પસાર કર્યો હતો:

"અરજદાર વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી હિરેન સોમૈયા માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી.એસ. ચાંપાનેરીને અને સામાવાળા યુનિવર્સિટી અને ચૂંટણી અધિકારી વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઉદયન પી. વ્યાસ સાથે વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી ડી.સી. દવેને વિડિયો કોન્ફરન્સ દ્વારા સાંભળ્યા.

વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારને નોંધાયેલ સ્નાતકમાંથી સામાવાળા યુનિવર્સિટીની સિન્ડિકેટની ચૂંટણી માટે પોતાનું ઉમેદવારી ફોર્મ ભરવા દેવાનું જોઈએ, કારણ કે સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી અધિનિયમ, ૧૯૫૫ (ટૂંકમાં "અધિનિયમ, ૧૯૫૫") ની કલમ ૮એ મુજબ સિન્ડિકેટની ચૂંટણી માટે અરજદારને કોઈ વય મર્યાદા લાગુ પડશે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રાજ્ય સરકારે આક્ષેપિત આદેશમાં અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની જોગવાઈઓનું ખોટું અર્થઘટન કર્યું છે.

બીજી બાજુ, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી ડી.સી. દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ માં "નિયુક્ત" શબ્દમાં ચૂંટાયેલા સભ્યનો પણ સમાવેશ થાય છે અને તેથી, રાજ્ય સરકારે એવું માનીને અરજદારની રજૂઆત યોગ્ય રીતે નકારી કાઢી છે કે અરજદારને ઉમેદવારી નોંધાવતા અટકાવવા અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ લાગુ પડશે.

ઉપરોક્ત રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લેતા, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ના અર્થઘટનના સંદર્ભમાં અરજી વિચારણા માંગી લે છે જેથી કરીને ૬૨ વર્ષથી વધુ વયની વ્યક્તિને નોંધાયેલા સ્નાતકમાંથી સિવિલેટની ચૂંટણી માટે ઉમેદવારી ફોર્મ ભરવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ કે નહીં તે મુદ્દો નક્કી કરી શકાય.

વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારને ઉમેદવારી ફોર્મ ભરવા અને ચૂંટણી લડવા દેવા સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૪૬/૨૦૨૨ માં ફરિયા નં. ૮(ઈ) અને (એફ) ના સંદર્ભમાં અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૭૬/૨૦૨૨ માં ફરિયા નં. ૯(સી) અને (ડી) ના સંદર્ભમાં વચગાળાની દાદ મંજૂર કરવામાં આવે.

જો કે, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી ડી.સી. દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે ચૂંટણીની જાહેરાત થઈ ગઈ છે અને આવતીકાલે એટલે કે પમી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૨

ના રોજ યોજાવા જઈ રહી છે અને તેથી, ચાલી રહેલી ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં છેલ્લી ઘડીએ અરજદારને સમાવી શકાય નહીં. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ કોર્ટે અન્યથા પણ અગાઉના મુકદ્દમાના રાઉન્ડમાં અરજદારને વચગાળાની દાદ આપી નથી.

ઉપરોક્ત રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લેતા, સામાવાળા યુનિવર્સિટી દ્વારા નોંધાયેલા સ્નાતકમાંથી સિન્ડિકેટ માટે યોજનારી ચૂંટણી, તેથી, આ અરજીઓના પરિણામને આધીન રહેશે અને તેથી, આ અરજીઓ અંતિમ નિકાલ માટે ૧૫મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૨ ના રોજ રાખવામાં આવી છે. બોર્ડની ટોચ પર સૂચિબદ્ધ કરવા."

૭. કેસના ટૂંકા તથ્યો નીચે મુજબ છે :

૭.૧) અરજદાર સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી અધિનિયમ, ૧૯૫૫ (ટૂંકમાં "અધિનિયમ, ૧૯૫૫") ની કલમ ૧૬ મુજબ સામાવાળા-યુનિવર્સિટીના નોંધાયેલા સ્નાતક છે. અરજદારનો કેસ એવો છે કે તેઓ વર્ષ ૨૦૦૩ થી સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટીની સેનેટના ચૂંટાયેલા સભ્ય છે અને વર્ષ ૨૦૦૨ થી સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટીની સિન્ડિકેટના સભ્ય તરીકે ચૂંટાયા છે.

૭.૨) ૭ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૩ ના રોજ, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ માં કલમ ૮એ દાખલ કરીને સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો. ઉક્ત સુધારો સામાવાળા-યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સત્તામંડળમાં નામાંકિત અથવા નિયુક્ત કરાયેલી વ્યક્તિઓ માટે મહત્તમ વય મર્યાદા નિર્દિષ્ટ કરે છે. અરજદારનો કેસ એવો છે કે આ પ્રકારનો સુધારો અરજદાર જેવી વ્યક્તિઓને લાગુ પડશે નહીં જેઓ ચૂંટાયેલા છે અને સામાવાળા-યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સત્તામંડળમાં નામાંકિત અથવા નિયુક્ત નથી.

૭.૩) સામાવાળા નં. ૩- રજિસ્ટ્રાર, સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટીએ ૨૩મી જુલાઈ, ૨૦૦૩ ના પત્ર દ્વારા રાજ્યના એડવોકેટ જનરલ પાસેથી કલમ ૮એ ના અર્થઘટન વિશે અભિપ્રાય માંગ્યો હતો.

૭.૪) એડવોકેટ જનરલે ૬ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૩ ના પત્ર દ્વારા તેમનો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે જે સભ્યો ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યા છે તેઓ નાણાકીય અને સ્થાપના સમિતિના સભ્ય તરીકે ચાલુ રહી શકે નહીં, જોકે સેનેટ અને સિન્ડિકેટનું સભ્યપદ તે આધાર પર પ્રભાવિત થઈ શકશે નહીં.

૭.૫) ૨૦ માર્ચ, ૨૦૦૭ ના પત્ર દ્વારા સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટીના સિનિયર એડવોકેટ પાસેથી બીજો અભિપ્રાય માંગવામાં આવ્યો હતો, જેના અનુસંધાનમાં

સિનિયર એડવોકેટ રફમી જુલાઈ, ૨૦૦૭ ના પત્ર દ્વારા અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે કલમ ૮એ હેઠળનો પ્રતિબંધ યુનિવર્સિટીના ચૂંટાયેલા સભ્યોને લાગુ પડતો નથી.

૭.૬) સામાવાળા-યુનિવર્સિટીએ ૭ મે, ૨૦૧૧ ના પત્ર દ્વારા અરજદારને જાણ કરી હતી કે નાણાકીય અને સ્થાપના સમિતિ, મકાન સમિતિ, ગેરરીતિ સમિતિ (પરીક્ષા) અથવા અન્ય કોઈપણ પેટા સમિતિના સત્તામંડળમાં જેણે ૬૨ વર્ષની વય વટાવી દીધી હોય, તે આપોઆપ ઉક્ત સમિતિઓના સભ્ય મટી જાય છે.

૭.૭) અરજદારનો કેસ એવો છે કે છેલ્લે વર્ષ ૨૦૧૭ માં, વર્ષ ૨૦૨૨ માં પૂરી થનારી પાંચ વર્ષની મુદત માટે સેનેટની ચૂંટણી યોજાઈ હતી. અરજદાર સેનેટના સભ્ય હોવાથી, સિન્ડિકેટમાં ખાલી જગ્યાઓ માટે ચૂંટણી લડવા માટે હકદાર છે. તે મુજબ, અરજદારે વર્ષ ૨૦૧૮ માં પોતાનું ઉમેદવારી પત્ર ભર્યું હતું અને ૨૭મી માર્ચ, ૨૦૧૮ ના રોજ જાહેર થયેલા પરિણામમાં ચૂંટાયેલા જાહેર થયા હતા. ચૂંટાયેલા સિન્ડિકેટ સભ્યનો કાર્યકાળ ત્રણ વર્ષનો હોય છે અને તેથી, સિન્ડિકેટ સભ્યની આવી પોસ્ટ સેનેટના સભ્યો વચ્ચે નવેસરથી ચૂંટણી દ્વારા ભરવાની હોય છે કે જેમણે ત્રણ વર્ષ પૂરા થવા પર સિન્ડિકેટની પોસ્ટ માટે ચૂંટણી લડવાની હોય છે. તદ્દનુસાર, સામાવાળા-યુનિવર્સિટીએ અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૨૨ હેઠળ સિન્ડિકેટની ચૂંટણી જાહેર કરતું ૫ માર્ચ, ૨૦૨૧ ના રોજ

જાહેરનામું બહાર પાડ્યું.

૭.૮) અરજદારનો કેસ એવો છે કે અરજદાર સેનેટના સભ્ય છે અને તેથી, તેઓ સિન્ડિકેટની ખાલી પોસ્ટ માટે ચૂંટણી લડવા માટે હકદાર હતા અને તેથી, અરજદાર પોતાની ઉમેદવારી નોંધાવવા માટે અને ૨૭મી માર્ચ, ૨૦૨૧ ના રોજ અને ત્યારબાદ ૫મી માર્ચ, ૨૦૨૨ ના રોજ યોજાનારી ચૂંટણી માટે ઉમેદવારી ફોર્મ ભરવા માટે હકદાર હતા.

૭.૯) અરજદાર સેનેટના સભ્ય હોવાથી, સિન્ડિકેટની ચૂંટણી માટેની મતદાર યાદીમાં તેમનું નામ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું જે ૫મી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૧ અને ૧૨મી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ ના રોજ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી.

૭.૧૦) અરજદારે ઉમેદવાર તરીકે ચૂંટણી માટે પોતાનું ઉમેદવારી ફોર્મ ૧૨મી માર્ચ, ૨૦૨૧ ના રોજ રજૂ કર્યું.

૭.૧૧) ચૂંટણીના જાહેરનામાના અનુસંધાનમાં, ૧૪ માર્ચ, ૨૦૨૧ ના રોજ સિન્ડિકેટની ચૂંટણી માટે ઉમેદવારી ફોર્મની ચકાસણી યોજવામાં આવી હતી અને અરજદારને જાણ કરવામાં આવી હતી કે અરજદારની ઉંમર અંગે વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો છે કારણ કે અરજદારે ૬૨ વર્ષની વય વટાવી દીધી છે અને તેથી,

ઉમેદવારી પત્રો અમાન્ય જાહેર કરવામાં આવે અને તેમની ઉમેદવારી તે મુજબ નકારી કાઢવામાં આવી હતી.

૭.૧૨) અરજદારનો કેસ એવો છે કે સિન્ડિકેટના સભ્યની ચૂંટણી માટે ઉમેદવારીની નોંધણી માટે ઉમેદવારી પત્રની ચકાસણીની પ્રક્રિયા દરમિયાન અરજદારને ન તો ઉઠાવેલા વાંધાઓની નકલ આપવામાં આવી હતી કે ન તો તે અરજદારને બતાવવામાં આવ્યા હતા, તેથી અરજદારે ચૂંટણી અધિકારી સમક્ષ તેમનો લેખિત ખુલાસો રજૂ કર્યો હતો.

૭.૧૩) અરજદારે ૧૫મી માર્ચ, ૨૦૨૧ ના રોજ ગુજરાતી ભાષામાં બીજો ખુલાસો રજૂ કર્યો અને ચૂંટણી અધિકારી સમક્ષ રજૂ કરેલા વાંધાઓ બાબતે વિગતવાર રજૂઆત પણ કરી.

૭.૧૪) અરજદારનો કેસ એવો છે કે ૧૫મી માર્ચ, ૨૦૨૧ ના રોજ કોઈ કારણ આપ્યા વિના, કુલપતિએ ૧૫મી માર્ચ, ૨૦૨૧ ના રોજ જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને અરજદારનું ઉમેદવારી પત્ર નામંજૂર કરવાનો આદેશ આપ્યો હતો.

૭.૧૫) અરજદારે આ કોર્ટ સમક્ષ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૫૨૫૩/૨૦૨૧ દાખલ કરીને સામાવાળા-યુનિવર્સિટીની ઉપરોક્ત કાર્યવાહીને

પડકારી હતી જેમાં ૨૩ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૧ ના આદેશ દ્વારા સામાવાળા સત્તાધિકારીને તેની સમક્ષ પડતર રજૂઆત પર નિર્ણય લેવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૭.૧૬) સામાવાળા સત્તાધિકારીએ ત્યારબાદ ૧૨ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ ના આક્ષેપિત આદેશ દ્વારા અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી ફગાવી દીધી હતી અને અરજદારને સિન્ડિકેટના સભ્ય તરીકે પણ દૂર કર્યા હતા.

૭.૧૭) સામાવાળા સત્તાવાળાઓની આવી કાર્યવાહીથી નારાજ થઈને, અરજદારે આ અરજી કરી છે.

૮. વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી.એસ. ચાંપાનેરીએ રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર સેનેટની ચૂંટણી માટે ઉમેદવારી ફોર્મ ભરવા માટે હકદાર છે અને અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ (૧) અને (૨) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી અપીલને ફગાવી દેતા શિક્ષણ વિભાગના અગ્ર સચિવ દ્વારા પસાર કરાયેલા ૧૨મી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ ના આદેશ મુજબ તેમના ઉમેદવારી ફોર્મને નકારીને તેમને અટકાવી શકાય નહીં.

૮.૧) વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની

જોગવાઈઓ તરફ ધ્યાન દોરતા જણાવ્યું કે અરજદારે કલમ ૧૫ ભાગ-(૨)(એ) (૩) ની જોગવાઈઓ મુજબ ચૂંટાયેલા થવા માટે પોતાનું ઉમેદવારી પત્ર ભર્યું હતું, જે કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત કર્યા મુજબ વિદ્યાશાખા-વાર ચૂંટાવા માટે સામાવાળા-યુનિવર્સિટીના નોંધાયેલ સ્નાતકોના પ્રતિનિધિઓ પૈકી એક છે. તેથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ દ્વારા યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળોના સભ્ય તરીકે અને યુનિવર્સિટીના વિવિધ હોદ્દાઓ પર નિમણૂક, નામાંકન અને સહ-નિયુક્તિ માટે પાત્રતાની વયમર્યાદા પર મુકવામાં આવેલો પ્રતિબંધ અરજદારને લાગુ પડી શકે નહીં કારણ કે અરજદાર સામાવાળા-યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સત્તામંડળના અથવા કોઈપણ હોદ્દા પર સભ્ય તરીકે નિયુક્ત, નામાંકિત કે સહ-નિયુક્ત કરાયેલા નથી.

૮.૨) વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ કોર્ટનું ધ્યાન અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૪ તરફ દોર્યું જે નિર્ધારિત કરે છે કે યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળ કોણ હશે.

૮.૩) યુનિવર્સિટીની સેનેટની રચના માટેની જોગવાઈ કરતી અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૫ ની જોગવાઈઓનો પણ સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો હતો, જેમાં બે ભાગ છે, ભાગ-૧ હોદ્દાની રૂએ ફેલો માટે અને ભાગ-૨ ઓર્ડિનરી ફેલો માટે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ હેઠળ નિર્ધારિત વય મર્યાદા માટે હોદ્દાની રૂએ ફેલોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો નથી.

ભાગ-૨ ના ઓર્ડિનરી ફેલોના સંદર્ભમાં, એવો નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો કે તે આગળના પેટા-ભાગો ધરાવે છે એટલે કે (એ) એવા ભાગમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ ચૂંટાયેલા (બી) જેમાં વિવિધ સંસ્થાઓ દ્વારા નામાંકિત કરવાના હોય અથવા દાતાઓમાંથી ચૂંટાયેલા હોવા જોઈએ એવા ફેલોનો સમાવેશ થાય છે અને ભાગ (સી) રાજ્ય સરકાર દ્વારા નામાંકિત કરવાના પંદર વ્યક્તિઓની જોગવાઈ કરે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારે યુનિવર્સિટીના નોંધાયેલા સ્નાતકોના પ્રતિનિધિ તરીકે કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨ ના પેટા-ભાગ (એ) હેઠળ તેની કલમ (૩) મુજબ ચૂંટાવા માટે ઉમેદવારી ફોર્મ ભર્યું છે, જે કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત વિદ્યાશાખા મુજબ ચૂંટાવાના છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદાર સેનેટની ચૂંટણી માટે ફોર્મ ભરી શક્યા ન હતા કારણ કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ને ધ્યાનમાં રાખીને તેમને ઉમેદવારી ફોર્મ ભરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી.

૮.૪) ત્યારબાદ વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ કોર્ટનું ધ્યાન સામાવાળા યુનિવર્સિટીના સ્ટેચ્યુટ નં. ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૨૧(૫), ૧૨૨ અને ૧૬૫ તરફ દોર્યું એ દર્શાવવા માટે કે સ્ટેચ્યુટ નં. ૧૬૫ મુજબ નોંધાયેલા સ્નાતકોના નામો કલમ ૧૫ ભાગ-૨(એ)(૩) મુજબ સેનેટ સભ્યની ચૂંટણીના હેતુ માટે મતદાર ચાદીમાં દાખલ થવા માટે હકદાર છે. વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૨૨(૧)(ઈ) ની જોગવાઈઓનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો

એ રજૂઆત કરવા માટે કે અરજદાર વર્ષ ૨૦૨૧ માં સેનેટના સભ્ય હોવાથી, તેમણે સિલિન્ડરકેટના સભ્ય તરીકે ચૂંટાવા માટે ઉમેદવારી ફોર્મ ભર્યું હતું, જો કે, સામાવાળા-યુનિવર્સિટીએ કલમ ૨૨(૧)(ઇ) ની જોગવાઈઓથી વિરુદ્ધ તેમનું ઉમેદવારી ફોર્મ નકારી કાઢ્યું હતું અને ત્યારબાદ અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૨૨(૧)(ઇ) ની જોગવાઈઓથી વિરુદ્ધ કલમ ૮એ ની જોગવાઈઓ પર આધાર રાખીને અરજદારને સેનેટમાંથી દૂર કર્યા હતા.

૮.૫) વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ રીતે અરજદારને ગેરકાયદેસર રીતે સેનેટના સભ્ય તરીકે કામ કરતા અટકાવવામાં આવ્યા હતા અને વધુમાં અરજદારને પમી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૨ ના રોજ યોજાયેલી સેનેટની ચૂંટણીમાં ઉમેદવારી ફોર્મ ભરતા અટકાવવામાં આવ્યા હતા, જે રાજ્ય સરકાર દ્વારા યુનિવર્સિટીના અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ મુજબ ૬૨ વર્ષની વય મર્યાદા લાગુ કરવાના આદેશની પુષ્ટિ કરતા આક્ષેપિત આદેશના આધારે કરવામાં આવ્યું હતું.

૮.૬) વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ બ્લેકની લો ડિક્શનરી મુજબ "નિમણૂક" અને "ચૂંટણી" શબ્દોની વ્યાખ્યા પર આધાર રાખીને રજૂઆત કરી હતી કે "ચૂંટણી" એટલે વધારે સંખ્યામાં વ્યક્તિઓ, વસ્તુઓ, અભ્યાસક્રમો અથવા અધિકારોમાંથી એક અથવા વધુને પસંદ કરવાનું કાર્ય; વિકલ્પની પસંદગી હોવી.

જ્યારે "નિમણૂક" શબ્દનો અર્થ નામનિર્દેશ કરવો, પસંદ કરવો, સોંપવું, આદેશ આપવો, નિર્ધારિત કરવું, રચના કરવી અથવા નામાંકિત કરવું એવો થાય છે. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૮એ માં વપરાયેલા શબ્દો નિમણૂક, નામાંકન અને સહ-નિયુક્તિ છે અને તેથી, સામાવાળા-યુનિવર્સિટી દ્વારા અરજદારને સેનેટના સભ્ય તરીકે કાર્ય કરતા અટકાવી શકાય નહીં અને અરજદાર દ્વારા સેનેટના સભ્ય તરીકે સિન્ડિકેટ માટે ભરેલા ઉમેદવારી ફોર્મને નકારી કાઢી શકાય નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આક્ષેપિત આદેશ દ્વારા, અરજદારને સામાવાળા-રાજ્ય સરકાર દ્વારા પસાર કરાયેલા આક્ષેપિત આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને પમી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૨ ના રોજ યોજાયેલી સેનેટની ચૂંટણીમાં ભાગ લેતા પણ અટકાવવામાં આવ્યા છે.

૮.૭) એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૩(૧) ની જોગવાઈઓ યુનિવર્સિટીની રચના પૂરી પાડે છે જેમાં કુલપતિ, ઉપકુલપતિ, સહ-ઉપકુલપતિ, ફેલો અને સિન્ડિકેટના સભ્યો અને એકેડેમિક કાઉન્સિલ ઓફ યુનિવર્સિટી અને અધિનિયમ, ૧૯૫૫ હેઠળ અધિકારીઓ, ફેલો અથવા સભ્યો તરીકે નિયુક્ત અથવા ચૂંટાયેલા તમામ વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થાય છે. તેથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે યુનિવર્સિટીની રચનામાં એવા ફેલો અને સિન્ડિકેટના સભ્યો બંનેનો સમાવેશ થાય છે જેઓ નિયુક્ત અથવા ચૂંટાયેલા હોય છે અને તેથી, કલમ ૮એ અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ

૧૫ ભાગ-૨ (એ) ની જોગવાઈઓ મુજબ નોંધાયેલ સ્નાતકના પ્રતિનિધિ પર સામાવાળા-યુનિવર્સિટીના સ્ટેચ્યુટ દ્વારા નિર્ધારિત ચૂંટણી પ્રક્રિયાને ધ્યાનમાં રાખીને વિદ્યાશાખા મુજબ ચૂંટાવા પર ૬૨ વર્ષની ઉંમરનો પ્રતિબંધ મૂકી શકે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળોના ફેલો અથવા સભ્યો કે જેઓ ચૂંટાવાના છે તેમને લાગુ કરી શકાય નહીં.

૮.૮) એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદાર નોંધાયેલા સ્નાતકોના પ્રતિનિધિ તરીકે ચૂંટાયેલા હોવાથી અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની જોગવાઈ મુજબ વય મર્યાદાના આધારે સેનેટની ચૂંટણી લડતા અટકાવી શકાય નહીં.

૮.૯) વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા-યુનિવર્સિટી તેમજ રાજ્ય સરકારે અરજદારના કિસ્સામાં અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ખોટી રીતે લાગુ કરી છે કારણ કે અરજદારની સેનેટ અથવા સિન્ડિકેટની સદસ્યતા ૬૨ વર્ષથી વધુ વયના આધારે પ્રભાવિત થઈ શકે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદાર પહેલેથી જ સેનેટના સભ્ય હતા જ્યારે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૨૨(૧)(ઈ) હેઠળ સિન્ડિકેટના સભ્યોની ચૂંટણી માટેનું તેમનું ઉમેદવારી ફોર્મ રદ કરવામાં આવ્યું હતું અને ત્યારબાદ

અરજદારને સેનેટના ફેલો તરીકે દૂર કરવાની કાર્યવાહી અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ના શાબ્દિક અર્થઘટનથી વિપરીત છે.

૮.૧૦) વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ રજૂઆત કરી હતી કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની જોગવાઈઓ અરજદારના સેનેટના સભ્ય તરીકે તેમજ સિન્ડિકેટના સભ્ય તરીકે ચાલુ રહેવાના અધિકારને અસર કરતી નથી કારણ કે અરજદાર વર્ષ ૨૦૧૭ માં નોંધાયેલ સ્નાતક મતવિસ્તારમાંથી સેનેટના સભ્ય તરીકે ચૂંટાયા હતા અને તેથી, અરજદારને સેનેટના સભ્ય તરીકે દૂર કરવાની સામાવાળા-યુનિવર્સિટીની કાર્યવાહી કલમ ૮એ ની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ છે, કારણ કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની જોગવાઈ માત્ર એવી વ્યક્તિઓને જ લાગુ પડે છે જેઓ સામાવાળા-યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સત્તામંડળ અથવા હોદ્દા પર નિયુક્ત, નામાંકિત અથવા સહ-નિયુક્ત છે.

૮.૧૧) વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ "નોંધાયેલ સ્નાતક"ની વ્યાખ્યાનો કલમ ૨(૧૬) મુજબ સંદર્ભ આપ્યો, એ રજૂઆત કરવા માટે કે નોંધાયેલ સ્નાતક એટલે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૬ હેઠળ નોંધાયેલ સ્નાતક. અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૬ અને ૧૭ ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ પણ એ રજૂઆત કરવા માટે લેવામાં આવ્યો હતો કે જે વ્યક્તિઓ નોંધાયેલ સ્નાતક છે તેઓ પહેલેથી જ અધિનિયમ, ૧૯૫૫ હેઠળ નિર્ધારિત છે. કલમ ૧૭ નો સંદર્ભ આપતા, એવી

રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઓર્ડિનરી ફેલો રાજીનામાનો પત્ર આપીને અથવા સતત બે વર્ષ સુધી બેઠકમાં હાજરી આપવામાં નિષ્ફળતા બદલ હોદ્દો ખાલી કરી શકે છે; કુલપતિ હોદ્દો ખાલી હોવાનું જાહેર કરી શકે છે. કલમ ૧૯ નો સંદર્ભ આપતા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સેનેટની ભલામણ પર કુલપતિ દ્વારા ફેલોની નિમણૂક રદ કરી શકાય છે, જેને બેઠકમાં હાજર રહેલા બે તૃતીયાંશ કરતા ઓછા ન હોય તેટલી બહુમતીવાળા ફેલોનું સમર્થન મળેલ હોય. ઉપરોક્ત કલમોનો સંદર્ભ લેતા, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સેનેટના ચૂંટાયેલા સભ્યને કલમ ૧૯ હેઠળ દૂર કરી શકાય નહીં કારણ કે સેનેટના આવા સભ્ય "નિમણૂક" શબ્દ હેઠળ આવરી લેવામાં આવતા નથી.

૮.૧૨) કલમ ૨(૭) ની જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં જે "ફેલો"ની વ્યાખ્યા આપે છે કે જેનો અર્થ અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની જોગવાઈઓ હેઠળ નિયુક્ત હોદ્દાની રૂએ (હોદ્દાની રૂએ) ફેલો અથવા ઓર્ડિનરી ફેલો થાય છે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૧૫ માં ઉલ્લેખિત હોદ્દાની રૂએ ફેલો અને ઓર્ડિનરી ફેલો એવી વ્યક્તિઓ છે જેમાં ચૂંટાયેલા અને નિયુક્ત બંને સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે અને માત્ર એટલા માટે કે "ફેલો" ની વ્યાખ્યામાં "ચૂંટાયેલ" શબ્દનો ઉલ્લેખ નથી, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની જોગવાઈઓ ચૂંટાયેલા ઓર્ડિનરી ફેલોને લાગુ કરી શકાય નહીં જેઓ કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨ ના પેટા-ભાગ (એ) માં નિર્દિષ્ટ છે.

૮.૧૩) વિજ્ઞાન વકીલ શ્રી ચાંપાનેરીએ 'ભરતકુમાર ગોવર્ધનભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી' કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો જે ૨૦૧૫(૩) જીએલઆર ૧૮૫૮ માં નોંધાયેલ છે, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે :

“૯. અમારા મતે, જ્યારે સ્પષ્ટ જોગવાઈ દ્વારા, વ્યક્તિ ૬૨ વર્ષની ઉંમર પૂર્ણ કર્યા પછી ઉપકુલપતિનો હોદ્દો ધારણ કરી શકે છે, તો ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કર્યા પછી કહેવાતી ગેરલાયકાત ક્યારેય એવી વ્યક્તિને લાગુ કરી શકાય નહીં જે રાજ્યમાં રહેતા યુનિવર્સિટીના ભૂતપૂર્વ ઉપકુલપતિ તરીકે હોદ્દાની રૂએ ફેલોના વડા હેઠળ અધિનિયમની કલમ ૧૫ મુજબ સેનેટના સભ્ય બનવાની હોય. એ જણાવવાની ભાગ્યે જ જરૂર છે કે જ્યારે કોઈ વિશેષ જોગવાઈ હોય, ત્યારે સામાન્ય જોગવાઈ લાગુ કરી શકાય નહીં અથવા સામાન્ય જોગવાઈ દ્વારા તેની અસરને મંદ કરી શકાય નહીં. વર્તમાન કિસ્સામાં, સ્થિતિ એવી જ છે અને ઉપરોક્ત બંને સ્ટેચ્યુટને એકસાથે વાંચીને વાજબી બાંધકામ દર્શાવશે કે જો કોઈ વ્યક્તિ ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કરે અને રાજ્યમાં રહેતા યુનિવર્સિટીના ભૂતપૂર્વ ઉપકુલપતિ તરીકે સેનેટના હોદ્દાની રૂએ સભ્ય તરીકે હોદ્દો સંભાળવાની હોય તો પણ ગેરલાયકાત આકર્ષિત થશે નહીં.”

૯. બીજી બાજુ, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી ધવલ દવે સાથે સામાવાળા- યુનિવર્સિટી વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઉદયન વ્યાસે રજૂઆત કરી હતી કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ રાજ્ય સરકાર દ્વારા વર્ષ ૨૦૦૩ માં જારી કરાયેલા વટહુકમ મારફતે કાયદામાં લાવવામાં આવી હતી જેથી એ સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે ૬૨ વર્ષથી વધુ વયની કોઈપણ વ્યક્તિ કોઈપણ યુનિવર્સિટીમાં કોઈપણ હોદ્દો અથવા પોસ્ટ અથવા સભ્યપદ ધરાવવા માટે લાયક ગણાય નહીં, જેથી યુનિવર્સિટીની કામગીરીમાં યોગદાન આપવા માટે નાની વયના લોકોની નવી પ્રતિભાઓને પ્રોત્સાહન આપી શકાય.

૯.૧) એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે યુનિવર્સિટી અનુદાન આયોગના નિર્દેશો મુજબ યુનિવર્સિટીના કોઈપણ હોદ્દા અથવા પોસ્ટ અથવા સભ્યપદ ધરાવવા માટે લાયક બનવા માટે ઉંમર ૬૨ વર્ષ સુધી મર્યાદિત કરવા વટહુકમ બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો.

૯.૨) એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે યુનિવર્સિટીમાં કોઈપણ હોદ્દો સંભાળવા માટે લાયક બનવા માટે વય ૬૨ વર્ષ સુધી મર્યાદિત કરવાના વટહુકમ સાથે ૨૬ જૂન, ૨૦૦૩ ના રોજ જારી કરાયેલું નિવેદન વટહુકમ બહાર પાડવાનો હેતુ સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરે છે.

૯.૩) એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૮એ ના માત્ર અવલોકન પરથી જે ગુજરાત યુનિવર્સિટીઝ લોઝ (એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૦૩ દ્વારા સામાવાળા નં. ૨-યુનિવર્સિટી સહિત ગુજરાત રાજ્યમાં કાર્યરત સાત યુનિવર્સિટીઓમાં સમાનરૂપે કલમ ૮એ દાખલ કરીને કાયદામાં લાવવામાં આવી છે, તે ૬૨ વર્ષથી વધુ વયના કોઈપણ હોદ્દા ધરાવતી કોઈપણ વ્યક્તિ પર સ્પષ્ટપણે પ્રતિબંધ મૂકે છે.

૯.૪) વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૮એ નું હેતુપૂર્ણ અર્થઘટન થવું જોઈએ નહિ કે ધારાસભા દ્વારા ઘડવામાં આવ્યું છે તેવું શાબ્દિક, અને અધિનિયમ ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ માં દેખાતા "નિયુક્ત" શબ્દને કલમ ૨(૭) સાથે વાંચવો જોઈએ જે "ફેલો" ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે જેનો અર્થ આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ નિયુક્ત હોદ્દાની રૂએ ફેલો અથવા ઓર્ડિનરી ફેલો થાય છે. તેથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદાર કે જેઓ ૬૨ વર્ષની વય પછી સેનેટની ચૂંટણી માટે પાત્ર બનવા માંગે છે, તેમને અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૫ ભાગ-૨ માં ઓર્ડિનરી ફેલો તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યા છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨(એ) ના અવલોકન પરથી માત્ર પેટા-ખંડ(૩) અને (૬) એવી વ્યક્તિઓ માટે છે જેમની પાત્રતા ૬૨ વર્ષની વય સુધી મર્યાદિત નથી અને તેથી, એકવાર કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨ ના ખંડ (એ) માં ઉલ્લેખિત આવી વ્યક્તિ ચૂંટાય છે ત્યારે આવી વ્યક્તિ સેનેટના

સભ્ય તરીકે નિયુક્ત થવા માટે ઓર્ડિનરી ફેલો બની જાય છે અને તેથી, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની જોગવાઈઓ અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨ ના ખંડ(એ) ના પેટા-ખંડ (૩) અને પેટા-ખંડ(૬) હેઠળ ચૂંટાનાર વ્યક્તિઓને પણ લાગુ પડશે.

૯.૫) તેથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ધારાસભાએ પોતાના ડહાપણથી ચૂંટાયેલ વ્યક્તિનો કલમ ૮એ હેઠળ સમાવેશ કર્યો નથી માત્ર તેટલા કારણસર એવું કહી શકાય નહીં કે કલમ ૮એ ચૂંટાવા જઈ રહેલ ઓર્ડિનરી ફેલો તરીકે સેનેટના સભ્ય હોય તેવી વ્યક્તિઓને લાગુ પડતી નથી.

૯.૬) એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ન્યૂ વેબસ્ટર્સ ડિક્શનરી "નિયુક્ત" શબ્દને અલગ રાખવા, સોંપવા, આદેશ આપવા, હુકમનામું કાઢવા, ઓફિસ માટે નામનિર્દેશ કરવા તરીકે અને "નિમણૂક" શબ્દને નિયુક્ત વ્યક્તિ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. તેથી, જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ કલમ ૧૫(૨)(એ) મુજબ ઓર્ડિનરી ફેલો તરીકે ચૂંટાય છે, ત્યારે તેની સેનેટના સભ્ય તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવે છે.

૯.૭) "નિમણૂક" શબ્દના અર્થ માટે કન્સાઈસ લો ડિક્શનરીનો પણ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો જે નિમણૂકને નિર્દેશન, હોદ્દો, કોઈ હોદ્દા માટે વ્યક્તિની

પસંદગી તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે.

૯.૮) તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી દવેએ સુપ્રીમ કોર્ટના નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો :

૧) ધ ચેરમેન બોર્ડ ઓફ માઈનિંગ એક્ઝામિનેશન અને ચીફ ઈન્સ્પેક્ટર ઓફ માઈન્સ અને અન્ય વિરુદ્ધ રામજી (૧૯૭૭) ૨ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૨૫૬.

૨) ચીફ જસ્ટિસ ઓફ આંધ્રપ્રદેશ અને અન્ય વિરુદ્ધ એલ.વી.એ. દીક્ષિતુલુ અને અન્ય (૧૯૭૯) ૨ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૩૪.

૩) પ્રદ્યુત કુમાર બોસ વિરુદ્ધ માનનીય ચીફ જસ્ટિસ ઓફ કલકત્તા હાઈકોર્ટ ૧૯૫૬ એઆઈઆર (એસસી) ૨૮૫, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે :

“૯. આ તબક્કે એ ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ કે, જ્યાં સુધી બરતરફીની સત્તાનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી ૧૯૫૦ ના બંધારણ હેઠળની સ્થિતિ કોઈ દલીલ કે શંકા માટે ખુદી નથી. અનુચ્છેદ ૨૨૯(૧) કે જે ચીફ જસ્ટિસને નિમણૂકની સત્તા આપે છે તે સમાન રીતે તેમને બરતરફ કરવાની સત્તા આપવા માટે અસરકારક છે. આ જનરલ કલોઝીસ એક્ટની કલમ ૧૬ નું પરિણામ છે જે બંધારણના અનુચ્છેદ

૩૬૭(૧) ના આધારે અનુચ્છેદ ૨૨૯(૧) માં "નિમણૂક" શબ્દના બાંધકામ પર લાગુ પડે છે. જનરલ કલોઝીસ એક્ટની કલમ ૧૬ સ્પષ્ટપણે પ્રદાન કરે છે કે "નિમણૂક" ની સત્તામાં "નિલંબિત અથવા બરતરફ" કરવાની સત્તાનો સમાવેશ થાય છે."

૪) ઓલ ઈન્ડિયા બેંક ઓફિસર્સ કન્ફેડરેશન અને અન્ય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય (૧૯૮૯) ૪ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૯૦, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે :

“૫. કેન્દ્ર સરકારનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા એડિશનલ સોલિસિટર જનરલ અને ભારતીય રિઝર્વ બેંકના કાઉન્સેલ શ્રી હરીશ એન. સાલ્વે એવી દલીલ કરે છે કે આ અધિનિયમ બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સના સભ્યોની ચૂંટણી અને નામાંકન બંનેને સ્વયંસિદ્ધ કરે છે અને નિમણૂકની બે પદ્ધતિઓ વચ્ચેની પસંદગી કેન્દ્ર સરકાર પર છોડી દેવામાં આવી છે. ચૂંટણી અથવા નામાંકન સ્કીમમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબની રીતે હાથ ધરવામાં આવવું જોઈએ. આ સ્કીમ અસરમાં તમામ નિમણૂકો નામાંકન દ્વારા હોવાનું પ્રતિપાદિત કરે છે. કામદાર-કર્મચારીઓના કિસ્સામાં, પ્રતિનિધિ યુનિયન દ્વારા આપવામાં આવેલા ત્રણ કર્મચારીઓના નામોમાંથી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ડિરેક્ટરની નિમણૂક કરવામાં આવે છે. આવી નિમણૂક ભલે યુનિયન દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ પેનલમાંથી કરવામાં આવતી હોય અને તેના

સુધી મર્યાદિત હોય, અસરમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પસંદ કરાયેલ એકનું નામાંકન છે. બિન-કામદાર કર્મચારીઓના કિસ્સામાં પસંદગી કોઈપણ પેનલ સુધી મર્યાદિત નથી અને ભારતીય રિઝર્વ બેંક સાથે પરામર્શ એ એકમાત્ર શરત છે. યુનિયનાઈઝેશન, કામદારોમાં ઈચ્છનીય હોવા છતાં, બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સમાં પસંદગી માટે અન્ય કર્મચારીઓના કિસ્સામાં પ્રોત્સાહિત કરવાની બાબત નથી, કારણ કે ડિરેક્ટર્સે સમગ્ર બેંકના હિતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવું જોઈએ નહિ કે વ્યક્તિઓના કોઈ વિશેષ વર્ગનું. અધિક સોલિસિટર જનરલ એમ પણ રજૂઆત કરે છે કે ચૂંટણી દ્વારા નિમણૂક એ પ્રતિનિધિ નિમણૂકનો એકમાત્ર રસ્તો નથી, પરંતુ સાચા સંસ્થાકીય હિતના દૃષ્ટિકોણથી, ખાસ કરીને સંચાલન કાર્યક્ષમતાના સંદર્ભમાં નામાંકન સંપૂર્ણપણે માન્ય અને વધુ અસરકારક છે.

૬. આ હરીફ દલીલોના પ્રકાશમાં, અમે અધિનિયમ અને સ્કીમની સંબંધિત જોગવાઈઓની તપાસ કરીશું. અધિનિયમની કલમ ૯ પ્રદાન કરે છે:

"૯. યોજના બનાવવા માટે કેન્દ્ર સરકારની સત્તા. –

(૧) રિઝર્વ બેંક સાથે પરામર્શ કર્યા પછી, કેન્દ્ર સરકાર આ અધિનિયમની જોગવાઈઓનો અમલ કરવા માટે એક સ્કીમ બનાવી શકે છે.

(૨) વિશેષમાં, અને પૂર્વગામી સત્તાની સામાન્યતાને પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના, ઉક્ત

સ્કીમ નીચેની તમામ અથવા કોઈપણ બાબતો માટે પ્રદાન કરી શકે છે, એટલે કે:

(એ) ...

(બી) અનુરૂપ નવી બેંકના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સની રચના, ભલે ગમે તે નામથી ઓળખાતી હોય, અને તેની સાથે જોડાયેલી અથવા તેની આનુષંગિક એવી તમામ બાબતો કે જે કેન્દ્ર સરકાર જરૂરી અથવા યોગ્ય માને,

(સી) ...

(ડી) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓનો અમલ કરવા માટે જરૂરી હોય તેવી પ્રાસંગિક, પરિણામલક્ષી અને પૂરક બાબતો.

(૩) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ બનાવેલી કોઈપણ સ્કીમ હેઠળ રચાયેલી અનુરૂપ નવી બેંકના પ્રત્યેક બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સમાં નીચેનાનો સમાવેશ થશે—

(એ) આવી બેંકના કર્મચારીઓ અને થાપણદારોના પ્રતિનિધિ, અને

(બી) એવી અન્ય વ્યક્તિઓ કે જે નીચેની પ્રત્યેક કેટેગરીના હિતોનું પ્રતિનિધિત્વ કરી શકે છે, જેમ કે ખેડૂતો, કામદારો અને કારીગરો, સ્કીમમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તે રીતે ચૂંટાઈને અથવા નામાંકિત થઈને."

૭. અધિનિયમની કલમ ૯ નો ઉદ્દેશ્ય, જ્યાં સુધી તે ભૌતિક છે, કેન્દ્ર સરકારને બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સની રચના માટે સ્કીમ બનાવવાની સત્તા આપવાનો છે જેથી તેમાં કર્મચારીઓ અને અન્ય નિર્દિષ્ટ શ્રેણીઓના પ્રતિનિધિઓનો સમાવેશ કરી શકાય. "કર્મચારીઓ" માં કામદારો અને બિન-કામદારોનો સમાવેશ થાય છે.

કર્મચારીઓ સિવાયની નિર્દિષ્ટ શ્રેણીઓમાં થાપણદારો, ખેડૂતો, કામદારો અને કારીગરો છે. લોકોના આ વર્ગોના પ્રતિનિધિઓ સ્કીમ દ્વારા નિર્દિષ્ટ રીતે કાં તો ચૂંટાયેલા અથવા નામાંકિત હોવા જોઈએ. ધારાસભાએ નિર્દિષ્ટ શ્રેણીઓમાંથી ચૂંટણી અથવા નામાંકન દ્વારા બોર્ડમાં નિમણૂકની જોગવાઈ કરતી સ્કીમ બનાવવાનું કેન્દ્ર સરકાર પર છોડી દીધું છે. નિમણૂકની રીત અંગેનો વિવેકાધિકાર, અલબત્ત, કેન્દ્ર સરકાર પર છોડી દેવામાં આવ્યો છે, પરંતુ તે બેફામ અથવા અનિયંત્રિત વિવેકાધિકાર નથી, પરંતુ એક વિવેકાધિકાર છે જેનો વાજબી રીતે ઉપયોગ થવો જોઈએ, જેથી બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સની રચના અંગે ધારાસભાના સાચા ઉદ્દેશ્યને અસર આપી શકાય. ધારાસભાનો ઉદ્દેશ્ય બોર્ડને ખરેખર પ્રતિનિધિ પાત્ર આપવાનો છે જેથી કરીને બેંકનું ઉદ્યોગ અને વ્યાપારી સાહસ તરીકે સંચાલન કરતી અથવા તેની સાથે વ્યવહાર કરતી વિવિધ વ્યક્તિઓના વાસ્તવિક હિતોને પ્રતિબિંબિત કરી શકાય.”

૫) દિનેશ પ્રસાદ યાદવ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ બિહાર અને અન્ય ૧૯૯૫ સપ્લિમેન્ટરી (૧) સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૩૪૦, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે :

“૮. અધિનિયમ હેઠળ 'ચૂંટણી' શબ્દની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી નથી. ધારાસભા દ્વારા કોઈપણ વ્યાખ્યાના અભાવમાં આપણે ઉક્ત અભિવ્યક્તિને

આપવામાં આવેલો સામાન્ય અર્થ અનુસરવો પડશે. કોલિન્સ અંગ્રેજી શબ્દકોશ 'ચૂંટણી' ને નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરે છે:

"કોઈ પદ માટે, ખાસ કરીને રાજકીય હોદ્દા માટે, ઉમેદવારોમાંથી વ્યક્તિ કે વ્યક્તિઓની મત દ્વારા પસંદગી. પસંદગી કરવાનું કાર્ય અથવા દાખલો." વેબસ્ટરની વ્યાપક ડિક્શનરી, ઇન્ટરનેશનલ એડિશન, 'ચૂંટણી' શબ્દનો નીચે મુજબનો અર્થ આપે છે:

"બેલટ દ્વારા હોદ્દા માટે વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓની પસંદગી. વિકલ્પો વચ્ચે પસંદગી, સામાન્ય રીતે પસંદગી."

૯. 'ચૂંટણી' શબ્દનો અર્થ થાય છે મત દ્વારા અથવા અન્યથા વ્યક્તિની પસંદગી. જ્યારે કોઈ વ્યક્તિને અનેક વ્યક્તિઓમાંથી ચોક્કસ માપદંડોના આધારે પસંદગી દ્વારા નામાંકિત કરવામાં આવે છે, ત્યારે વ્યાપક અર્થમાં તે હોદ્દા માટે ચૂંટાય છે. અમારું માનવું છે કે અધિનિયમની કલમ ૧૪(૧૦) ની પ્રથમ જોગવાઈમાં 'ચૂંટણીઓ' અભિવ્યક્તિનો વ્યાપક અર્થમાં ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. તેમાં બેલેટ દ્વારા ચૂંટણી તેમજ નામાંકન દ્વારા પસંદગીનો સમાવેશ થાય છે. આ અર્થઘટન નિયમોના નિયમ ૨૨(૨) ને કાર્યક્ષમ બનાવશે. અધિનિયમની કલમ ૧૪(૨) નોંધાયેલ સોસાયટીનું સંચાલન નિયમો અનુસાર

રચાયેલી મેનેજિંગ કમિટીમાં નિહિત કરે છે. કલમ ૧૪(૪) વધુમાં પ્રદાન કરે છે કે મેનેજિંગ કમિટીના બે તૃતીયાંશ સભ્યો સુધી પણ નામાંકિત કરી શકાય છે. કલમ ૧૪ ની પેટા-કલમ (૮) આગળ મેનેજિંગ કમિટીના સભ્યોને સતત બે ટર્મ સંભાળ્યા પછી પુનઃચૂંટણી માટે પ્રતિબંધ મૂકે છે. અધિનિયમની કલમ ૧૪(૨) સાથે વંચાતા નિયમ ૨૨(૨) એ સ્પષ્ટ કરે છે કે મેનેજિંગ કમિટીની રચનાને ત્યારે જ પૂર્ણ માનવામાં આવે છે જ્યારે બેલેટ દ્વારા ચૂંટણીઓ તેમજ નામાંકનને આખરી ઓપ આપવામાં આવે. અન્યથા પણ, અધિનિયમના જાહેર કરેલા ઉદ્દેશ્યને પૂર્ણ કરવા અને રાજ્યમાં સહકારી ચળવળને પ્રોત્સાહિત કરવા અને આગળ વધારવા માટે, એ જરૂરી છે કે નિયમોના નિયમ ૨૨(૨) હેઠળ રચાયેલી મેનેજિંગ કમિટીને ત્રણ સહકારી વર્ષોનો તેનો સંપૂર્ણ કાર્યકાળ આપવામાં આવે. સોસાયટીની મેનેજિંગ કમિટીને ત્રણ વર્ષની મુદત પૂરી પાડ્યા પછી, તેને ત્રણ અઠવાડિયા જેટલા ટૂંકા ગાળામાં ઘટાડી દેવાનું રાજ્ય સરકાર પર છોડી દેવાનો ધારાસભાનો ઈરાદો હોઈ શકે નહીં, જે એક મજાક સમાન હશે. તેથી, અમે માનીએ છીએ કે કલમ ૧૪(૧૦) ની પ્રથમ જોગવાઈમાં "ઓપરેટિવ વર્ષ જેમાં ચૂંટણીઓ યોજવામાં આવે છે" શબ્દનો અર્થ માત્ર બેલેટ દ્વારા ચૂંટણીઓ જ નહીં, પણ અધિનિયમ હેઠળના નામાંકન પણ થાય છે. ચોખ્ખું પરિણામ એ છે કે અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ મેનેજિંગ કમિટીની મુદત તે સહકારી વર્ષની શરૂઆતથી શરૂ થવાની છે જેમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા નામાંકન પૂર્ણ થાય છે અને નિયમોના નિયમ ૨૨(૨) ના સંદર્ભમાં મેનેજિંગ કમિટીની રચના થાય છે."

૯.૯) ઉપરોક્ત નિર્ણયોનો સંદર્ભ આપતાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ નું અર્થઘટન તે ઉદ્દેશ્યના સંદર્ભમાં જરૂરી છે જેની સાથે તેને કાયદામાં લાવવામાં આવી હતી જેથી યુનિવર્સિટીના કોઈપણ હોદ્દાને ૬૨ વર્ષની વય સુધી રાખવાની પાત્રતાને મર્યાદિત કરી શકાય. વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી દવેએ તેથી રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૮એ ની જોગવાઈઓના શાબ્દિક અર્થઘટનને બદલે હેતુપૂર્ણ અર્થઘટન કરવું જોઈએ.

૯.૧૦) બંગાળ ઇમ્યુનિટી કું. લિમિટેડ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ બિહાર એઆઈઆર ૧૯૫૫ એસસી ૬૬૧ માં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો પર આધાર રાખીને એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે "કોર્ટે એવું બાંધકામ કરવું જરૂરી છે જે નુકસાનને દબાવી દેશે અને ઉપાયને આગળ ધપાવશે, અને નુકસાનને ચાલુ રાખવા માટેના સૂક્ષ્મ આવિષ્કારો અને છટકબારીઓ તેમજ ખાનગી લાભને દબાવી દેશે, અને જાહેર હિત માટે અધિનિયમના નિર્માતાઓના સાચા ઉદ્દેશ્ય અનુસાર ઉપાયમાં બળ અને જીવન ઉમેરશે." એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કોર્ટે ધારાસભાના ડ્રાફ્ટિંગમાં રહેલી કરચલીઓ દૂર કરવાની હોય છે, જેમ કે સુપ્રીમ કોર્ટે 'અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને અન્ય વિરુદ્ધ નીલયભાઈ આર. ઠાકોર અને અન્ય (૧૯૯૯) ૮ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૧૩૯' ના કેસમાં ઠરાવ્યું હતું જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે સીફોર્ડ કોર્ટ એસ્ટેટ

લિમિટેડ વિરુદ્ધ આશોર (૧૯૪૯) ૨ ઓલ ઇઆર ૧૫૫ (સીએ) ના કેસમાં લોર્ડ ડેનિંગ દ્વારા નિર્ભર પ્રખ્યાત અને વારંવાર ટાંકવામાં આવતા સિદ્ધાંત પર આધાર રાખ્યો હતો જે નીચે મુજબ છે :

"[જ્યારે કોઈ ખામી દેખાય છે ત્યારે ન્યાયાધીશ ફક્ત હાથ જોડીને ડ્રાફ્ટસમેનને દોષ આપી શકે નહીં. તેણે સંસદનો ઇશાદો શોધવાના રચનાત્મક કાર્ય પર કામે લાગવું જોઈએ અને પછી તેણે ધારાસભાના ઇશાદાને 'બળ અને જીવન' આપવા માટે લેખિત શબ્દોને પૂરક બનાવવા જોઈએ. ન્યાયાધીશે પોતાને એવો પ્રશ્ન પૂછવો જોઈએ કે જો અધિનિયમના નિર્માતાઓ જાતે આ વણાટમાં રહેલી કરચલી સામે આવ્યા હોત, તો તેઓએ તેને કેવી રીતે સીધી કરી હોત? પછી તેણે તેઓ જે રીતે કરતા તેમ કરવું જોઈએ. ન્યાયાધીશે એ સામગ્રીને બદલવી જોઈએ નહીં જેમાંથી અધિનિયમ વણાયેલો છે, પરંતુ તે કરી શકે છે અને તેણે કરચલીઓ દૂર કરવી જોઈએ."]"

૯.૧૧) વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી દવેએ તેથી રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારને સિન્ડિકેટ માટે ઉમેદવારી ફોર્મ ભરતા યોગ્ય રીતે અટકાવવામાં આવ્યા હતા અને તેમને સેનેટના સભ્ય તરીકે યોગ્ય રીતે દૂર કરવામાં આવ્યા હતા કારણ કે સામાવાળા-યુનિવર્સિટીને સમજાયું હતું કે તેમની વય વધુ હતી અને તેથી, સામાવાળા નં. ૩-યુનિવર્સિટીના નિર્ણયને મંજૂરી આપતા એપેલેટ

ઓથોરિટી દ્વારા પસાર કરાયેલા આક્ષેપિત આદેશને માન્ય રાખવો જરૂરી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે માત્ર એટલા માટે કે સામાવાળા નં. ૩-યુનિવર્સિટી દ્વારા અરજદારને વર્ષ ૨૦૧૭ માં ૫ વર્ષની મુદત માટે ચૂંટાવા દેવામાં આવ્યા હતા, ભલે સંબંધિત સમયે તેઓ ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યા હતા, તે અરજદારની તરફેણમાં વર્ષ ૨૦૨૨ માં યોજાયેલી સેનેટની ચૂંટણી માટે ઉમેદવારી ફોર્મ ભરવાનો અધિકાર આપશે નહીં.

૯.૧૨) તેથી વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ના હેતુપૂર્ણ અર્થઘટન પર, ૬૨ વર્ષથી વધુ વયની કોઈ પણ વ્યક્તિ સામાવાળા નં. ૩-યુનિવર્સિટીનો કોઈ પણ હોદ્દો ધરાવવા માટે લાયક નથી અને તેથી, શબ્દો “નિયુક્ત”, “નામાંકિત” અને “સહ-નિયુક્ત” નું અર્થઘટન વર્ષ ૨૦૦૩ માં સુધારા દ્વારા કલમ ૮એ દાખલ કરવાના હેતુના દૃષ્ટિકોણથી થવું જોઈએ. “નિયુક્ત” શબ્દમાં એવી તમામ વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થાય છે જેઓ કલમ ૧૫ મુજબ સેનેટની રચના કરે છે અથવા અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૨૨ મુજબ સિન્ડિકેટના સભ્ય બને છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારના વકીલ દ્વારા સંદર્ભિત સ્ટેચ્યુટ અધિનિયમની જોગવાઈઓને અતિક્રમી શકે નહીં અને વધુમાં, જે સ્ટેચ્યુટ્સ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે ચૂંટણીની પ્રક્રિયાને લગતા છે જેને સામાવાળા નં. ૩-યુનિવર્સિટીમાં કોઈપણ હોદ્દો ધરાવવા માટે વ્યક્તિની પાત્રતાને ધ્યાનમાં

લેવાના હેતુ માટે ધ્યાનમાં લઈ શકાય નહીં.

૯.૧૩) વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૩(૧) યુનિવર્સિટીની રચનાનો સંદર્ભ આપે છે અને માત્ર એ નિર્ધારિત કરે છે કે બોડી કોર્પોરેટ તરીકે યુનિવર્સિટીનો ભાગ બનનાર વ્યક્તિઓ કોણ હશે. તેથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અધિકારીઓ, ફેલો અથવા અધિનિયમ હેઠળના કોઈપણ સભ્ય તરીકે ચૂંટાયેલી વ્યક્તિઓનો સંદર્ભ ફક્ત બોડી કોર્પોરેટની રચનાને સંદર્ભિત કરે છે અને હકીકતમાં આવી વ્યક્તિઓની યુનિવર્સિટીના કાર્યાલય અથવા સત્તામંડળોમાં નિમણૂક કરવામાં આવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮ પ્રદાન કરે છે કે યુનિવર્સિટીના અધિકારીઓ કોણ છે અને અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની પેટા-કલમ (૧) ની પેટા-કલમ (૩) યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળો, કોઈપણ સમિતિ અથવા તેની અન્ય કોઈપણ બોડીના સભ્યનો સંદર્ભ આપે છે અને તેથી, ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કરી ચૂકેલ કોઈપણ વ્યક્તિની યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળો, કોઈપણ સમિતિ અથવા તેની કોઈપણ બોડીના સભ્ય તરીકે નિમણૂક કરી શકાતી નથી. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અન્યથા કુલપતિ, ઉપકુલપતિ તરીકે નિમણૂક પામેલા અધિકારીઓને વય મર્યાદાના સંદર્ભમાં કલમ ૮એ હેઠળ મુક્તિ આપવામાં આવે છે. અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૪ યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળોનો સંદર્ભ આપે છે જેમાં સેનેટ અને સિન્ડિકેટનો

સમાવેશ થાય છે. તેવી જ રીતે, કલમ ૧૫ ના ભાગ-૧ માં જણાવ્યા મુજબના હોદ્દાની રૂએ (હોદ્દાની રૂએ) ફેલો જે વ્યક્તિઓ છે, જેમાં કુલપતિ, ઉપકુલપતિ, સહ-ઉપકુલપતિ સિવાય કે જેમને કલમ ૮એ ની કામગીરીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે, અન્ય તમામ હોદ્દાની રૂએ ફેલો જ્યાં સુધી તેઓ સેવામાં હોય ત્યાં સુધી યુનિવર્સિટીમાં હોદ્દો સંભાળવા માટે લાયક છે અને તેથી, જ્યાં સુધી આવા અન્ય હોદ્દાની રૂએ ફેલોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી ૬૨ વર્ષની વય મર્યાદા જાળવવામાં આવશે. અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ અને કલમ ૧૪ યુનિવર્સિટીની સત્તામંડળનો સંદર્ભ આપે છે જેમાં સેનેટ અને સિન્ડિકેટનો સમાવેશ થાય છે.

૯.૧૪) એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨(એ) ના ખંડ (૩) અને ખંડ (૬) સિવાય અન્ય તમામ વ્યક્તિઓ ૬૨ વર્ષની વય મર્યાદાથી બંધાયેલા રહેશે અને માત્ર એટલા માટે કે કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨(એ) ના ખંડ (૩) અને ખંડ (૬) માં ઉલ્લેખિત વ્યક્તિઓ સ્પષ્ટપણે કલમ ૮એ માં દર્શાવેલ નથી, આવી વ્યક્તિઓને ૬૨ વર્ષની ઉંમર પછી હોદ્દો સંભાળવા માટે પ્રાધાન્ય આપી શકાય નહીં અને અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની જોગવાઈઓને સુમેળભર્યા અને હેતુપૂર્ણ રીતે અર્થઘટન કરવામાં આવવી જોઈએ જેથી અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની જોગવાઈ મુજબ કુલપતિ, ઉપકુલપતિ અને સહ-ઉપકુલપતિ સિવાય ૬૨ વર્ષની ઉંમર સુધી હોદ્દો

સંભાળવા લાયક તમામ વ્યક્તિઓનો સમાવેશ કરી શકાય.

૯.૧૫) તેથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, કોઈપણ રીતે, અરજદાર સેનેટ અથવા સિન્ડિકેટના સભ્ય બનવા માટે પાત્ર નથી અને તેથી, રાજ્યના સત્તાવાળાઓ દ્વારા પુષ્ટિ કરાયેલ યુનિવર્સિટી દ્વારા પસાર કરાયેલ આક્ષેપિત આદેશ દ્વારા તેને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા નથી.

૧૦. અરજદાર કે જેઓ સ્વીકૃતપણે ૬૨ વર્ષથી વધુ વયના છે તેમને સામાવાળા નં. ૩-યુનિવર્સિટીની સેનેટના ઓર્ડિનરી ફેલો તરીકે ચૂંટાયેલા ગણી શકાય કે કેમ અથવા તેઓ સિન્ડિકેટના સભ્ય તરીકે નિમણૂક પામવા માટે પાત્ર છે કે કેમ તે વિવાદ પર જતાં પહેલાં, અધિનિયમ અને સ્ટેચ્યુટ્સની સંબંધિત જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે. સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની સંબંધિત જોગવાઈઓ નીચે મુજબ છે :

: સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી અધિનિયમ, ૧૯૫૫ :

“૨(૭) “ફેલો” એટલે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ નિયુક્ત હોદ્દાની રૂએ ફેલો અથવા ઓર્ડિનરી ફેલો;”

“૨(૧૬) "નોંધાયેલ સ્નાતક" એટલે કલમ ૧૬ હેઠળ નોંધાયેલ સ્નાતક;”

“૨(૨૦) "શિક્ષક" એટલે પ્રોફેસર, રીડર અથવા લેક્ચરર, યુનિવર્સિટી, સંલગ્ન કોલેજ અથવા માન્ય સંસ્થામાં સૂચના આપનાર અથવા સંશોધનનું માર્ગદર્શન આપનાર અથવા સ્ટેચ્યુટ્સ દ્વારા શિક્ષક તરીકે જાહેર કરવામાં આવેલી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ;”

“૩(૧) યુનિવર્સિટીના કુલપતિ, ઉપકુલપતિ, [સહ-ઉપકુલપતિ], ફેલો અને સિન્ડિકેટ [અને એકેડેમિક કાઉન્સિલ] ના સભ્યો અને ભવિષ્યમાં આ અધિનિયમ હેઠળ આવા અધિકારીઓ, ફેલો અથવા સભ્યો તરીકે નિયુક્ત અથવા ચૂંટાયેલી તમામ વ્યક્તિઓ, જ્યાં સુધી તેઓ આવા અધિકારીઓ, ફેલો અથવા સભ્યો તરીકે ચાલુ રહે ત્યાં સુધી, અહીંથી [સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી] ના નામે એક બોડી કોર્પોરેટ તરીકે રચાયેલ અને જાહેર કરવામાં આવેલ છે, અને આવું બોડી કોર્પોરેટ, આવા નામ દ્વારા, કાયમી ઉત્તરાધિકાર અને સામાન્ય મહોર ધરાવશે, અને આવા નામ દ્વારા દાવો કરી શકશે અને તેના પર દાવો થઈ શકશે.”

“૮એ. (૧) આ અધિનિયમ, સ્ટેચ્યુટ્સ, વટહુકમો, વિનિયમો અને નિયમોમાં કંઈ પણ હોવા છતાં, કોઈ પણ વ્યક્તિ ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કર્યા પછી નીચેના પદો પર નિયુક્ત, નામાંકિત અથવા, જેવો કિસ્સો હોય, સહ-નિયુક્ત થઈ શકશે

નહીં, –

(૧) કલમ ૮ ના ખંડ (૩), (૪) અને (૫) માં દર્શાવેલ અધિકારીઓના પદ પર;

(૨) શિક્ષકના પદ પર; અથવા

(૩) યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળ, કોઈપણ સમિતિ અથવા તેની અન્ય કોઈપણ બોડીના સભ્ય તરીકે:

શરત એ છે કે આ કલમમાં કંઈપણ યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સત્તામંડળ, સમિતિ અથવા તેની અન્ય કોઈપણ બોડીના અધ્યક્ષ અથવા સભ્યને લાગુ પડશે નહીં, જેઓ કુલપતિ, ઉપકુલપતિ અથવા, જેવો કિસ્સો હોય, સહ-ઉપકુલપતિ તરીકેના પોતાના હોદ્દાની રૂએ અધ્યક્ષપદ અથવા સભ્યપદ ધરાવે છે.

(૨) કોઈપણ વ્યક્તિ જેની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (૧) અને (૨) માં ઉલ્લેખિત પદો પર નિમણૂક કરવામાં આવી હોય અથવા યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સત્તામંડળ, અને સમિતિ અથવા તેની અન્ય કોઈપણ બોડીના સભ્ય તરીકે નામાંકિત અથવા સહ-નિયુક્ત કરવામાં આવી હોય, તે ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કર્યા પછી આવા હોદ્દા પર અથવા, જેવો કિસ્સો હોય, સભ્ય તરીકે ચાલુ રહી શકશે નહીં."

“૧૪. યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળો નીચે મુજબ રહેશે:— (૧) સેનેટ, (૨) સિન્ડિકેટ, [(૨એ) એકેડેમિક કાઉન્સિલ,] (૩) વિદ્યાશાખાઓ, (૪) બોર્ડ ઓફ સ્ટડીઝ, (૫) બોર્ડ ઓફ પોસ્ટ-ગ્રેજ્યુએટ સ્ટડીઝ એન્ડ રિસર્ચ, (૬) યુનિવર્સિટીની અન્ય એવી સંસ્થાઓ જેને સેનેટ દ્વારા સ્ટેચ્યુટ્સ મારફતે યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળો તરીકે જાહેર કરવામાં આવે.”

“૧૫. સેનેટ નીચે મુજબના સભ્યોની બનેલી હશે:—

૧. હોદ્દાની રૂએ ફેલો (હોદ્દાની રૂએ ફેલો).

XXX

૨. ઓર્ડિનરી ફેલો.

(એ) નીચે દર્શાવ્યા મુજબ ચૂંટાયેલા : —

(૧) પ્રત્યેક વિદ્યાશાખામાંથી એક શિક્ષક જે તે વિદ્યાશાખા હેઠળ સમાવિષ્ટ વિષયોના શિક્ષકો દ્વારા ચૂંટાયેલા,

(૨) પ્રત્યેક સંલગ્ન કોલેજો, ઘટક કોલેજો અને માન્ય સંસ્થાઓમાંથી એક શિક્ષક જે દરેક કોલેજ અથવા સંસ્થામાં શિક્ષકો દ્વારા, જેવો કિસ્સો હોય તે રીતે ચૂંટાયેલા,

(૩) યુનિવર્સિટીના નોંધાયેલા સ્નાતકોના પાંચ પ્રતિનિધિઓ જે સ્ટેચ્યુટ્સ દ્વારા નક્કી કર્યા મુજબ વિદ્યાશાખા-વાર ચૂંટાવાના હોય; આવા પ્રતિનિધિઓ એવી વ્યક્તિઓ હોવા જોઈએ જે શિક્ષકો અથવા માધ્યમિક શિક્ષકો નથી:

પરંતુ શરત એ છે કે કોઈપણ વિદ્યાશાખાનું પ્રતિનિધિત્વ એક કરતાં વધુ પ્રતિનિધિઓ દ્વારા કરવામાં આવશે નહીં,

(૪) યુનિવર્સિટી ક્ષેત્રના આચાર્યો દ્વારા ૪ [* * * * *]

પોતાની વચ્ચેથી ચૂંટવાનો એક પ્રતિનિધિ,

(૫) યુનિવર્સિટી વિસ્તારમાં માધ્યમિક શિક્ષકો દ્વારા તેમની પોતાની વચ્ચેથી ચૂંટાવા માટેનો એક પ્રતિનિધિ, આવો પ્રતિનિધિ આચાર્ય ન હોવો જોઈએ,

[(પએ) [આણંદ જિલ્લા પંચાયત] ના સભ્યો દ્વારા તેમની પોતાની વચ્ચેથી ચૂંટાવા માટેનો એક પ્રતિનિધિ],

(૬) [ગુજરાત] વિધાનસભાના સભ્યો દ્વારા તેના સભ્યોમાંથી ચૂંટાવા માટે [બે પ્રતિનિધિઓ] :

પરંતુ શરત એ છે કે કલમો (૧) થી (૬) હેઠળ ચૂંટાયેલી પ્રત્યેક વ્યક્તિ ફેલોનો હોદ્દો માત્ર ત્યાં સુધી જ ધરાવશે જ્યાં સુધી તે ચૂંટનાર બોડીનો સભ્ય રહેશે."

"૧૬. (૧) પેટા-કલમ (૨) ની જોગવાઈઓને આધીન, નીચેની વ્યક્તિઓ સ્નાતકોના રજિસ્ટરમાં પોતાનું નામ દાખલ કરાવવા અથવા નોંધાયેલા સ્નાતક થવા માટે હકદાર રહેશે, એટલે કે:— (એ) વ્યક્તિઓ કે જે યુનિવર્સિટીના સ્નાતક છે, (બી) વ્યક્તિઓ કે જે કોઈપણ અન્ય યુનિવર્સિટીના સ્નાતક હોવાને કારણે સ્ટેચ્યુટ્સ અનુસાર નોંધાયેલા સ્નાતકો તરીકે માન્યતા પ્રાપ્ત છે."

“૧૭. (૧) કોઈપણ ઓર્ડિનરી ફેલો, કુલપતિને સંબોધિત પત્ર દ્વારા, પોતાના હોદ્દા પરથી રાજીનામું આપી શકે છે અને તેનું રાજીનામું સ્વીકારવા પર હોદ્દો ખાલી થશે. (૨) જો, સતત બે વર્ષના સમયગાળા માટે, કલમ ૧૫ માં શીર્ષક “૨. ઓર્ડિનરી ફેલો” હેઠળ ફરિયાદ (બી) હેઠળ નામાંકિત અથવા ચૂંટાયેલા ફેલો સિવાયના કોઈપણ ઓર્ડિનરી ફેલોએ દીક્ષાંત સમારોહ સિવાય, સેનેટની બેઠકમાં હાજરી ન આપી હોય, તો કુલપતિ તેનો હોદ્દો ખાલી હોવાનું જાહેર કરી શકે છે. (૩) કોઈપણ વ્યક્તિ, જે ફેલો હોવાના કારણે યુનિવર્સિટીમાં કોઈ હોદ્દો ધરાવે છે, તે ફેલો તરીકે બંધ થવા પર આવા હોદ્દા પરથી મુક્ત થશે.”

“૧૮. (૧) ઓર્ડિનરી ફેલો, અહીં અન્યથા જોગવાઈ કર્યા સિવાય, પાંચ વર્ષ માટે હોદ્દો સંભાળશે. (૨) ઓર્ડિનરી ફેલો જેણે પોતાનો હોદ્દો ખાલી કર્યો હોય તે, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓને આધીન, ઓર્ડિનરી ફેલો તરીકે ચૂંટાઈ શકે છે અથવા નામાંકિત થઈ શકે છે.”

“૧૯. (૧) બેઠકમાં હાજર રહેલા ફેલોની સંખ્યાના બે તૃતીયાંશ કરતાં ઓછી ન હોય તેવી બહુમતી દ્વારા સમર્થિત અને આવી બહુમતીમાં ફેલોની કુલ સંખ્યાના અડધાથી ઓછા ન હોય તેવી બહુમતી દ્વારા સમર્થિત સેનેટની ભલામણ પર, કુલપતિ યુનિવર્સિટીના ઓર્ડિનરી ફેલોની નિમણૂક રદ કરી શકે છે જો તેમના

મતે, તેમને કાયદાની અદાલત દ્વારા કોઈ ગંભીર ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હોય જેમાં નૈતિક અધઃપતન સામેલ હોય અથવા જો તે શરમજનક વર્તન માટે દોષિત જણાયા હોય:

પરંતુ સેનેટ સંબંધિત ફેલોને આવી ભલામણ કરતા પહેલા પોતાના બચાવમાં સાંભળવાની તક આપશે.

(૨) સરકારી ગેઝેટમાં આવા આદેશની જાણ થતાં જ, આવી વ્યક્તિ ફેલો તરીકે બંધ થઈ જશે; અને જ્યાં સુધી ગેઝેટમાં જાહેરનામા દ્વારા કુલપતિ દ્વારા ગેરલાયકાત દૂર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે પુનઃનિમણૂક અથવા પુનઃચૂંટણી માટે લાયક રહેશે નહીં."

"૨૨. ૧ [(૧) સિન્ડિકેટ યુનિવર્સિટીની એક્ઝિક્યુટિવ ઓથોરિટી રહેશે અને તેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થશે, એટલે કે:—

(ઈ) સેનેટ દ્વારા સ્ટેચ્યુટ્સ અનુસાર ચૂંટાયેલી દસ વ્યક્તિઓ [કલમ ૧૫ માં "૧- હોદ્દાની રૂએ ફેલો", અથવા "૨-ઓર્ડિનરી ફેલો" શીર્ષક હેઠળ ફકરા (બી) ની કલમો (૧) અને (૨) હેઠળ અથવા યુનિવર્સિટી વિભાગોના વડાઓ અથવા કોલેજોના આચાર્યો અથવા ફકરા (ડી) હેઠળના ફેલો સિવાયના ફેલોમાંથી],"

૧૧. સ્ટેચ્યુટ નં. ૧૧૬, ૧૨૧, ૧૨૨, ૧૬૫ નીચે મુજબ વંચાય છે :

“૧૧૬ (એ) યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળોમાં સભ્યોને ચૂંટવા માટે હકદાર તમામ સંસ્થાઓ માટે રજિસ્ટ્રાર મતદાર યાદી તૈયાર કરશે, જેમાં મતદાન કરવા લાયક તમામ વ્યક્તિઓ અથવા સંસ્થાઓના નામો/હોદ્દા દર્શાવવામાં આવશે. નોંધાયેલા સ્નાતકોની યાદીના કિસ્સામાં કુલપતિ દ્વારા પસંદ કરાયેલ અખબારોમાં પ્રકાશિત થયેલી નોટિસ દ્વારા અને 'શિક્ષકો', 'આચાર્યો' અને 'માધ્યમિક શિક્ષકો' ની યાદીના કિસ્સામાં સંસ્થાઓના વડાઓ મારફતે પ્રસારિત કરાયેલી નોટિસો દ્વારા યાદીઓની તૈયારી અથવા સુધારણાની સૂચના આપવામાં આવશે. આ યાદીઓમાં એવી તમામ વ્યક્તિઓના નામોનો સમાવેશ કરવામાં આવશે જેઓ નોટિસની તારીખથી ચૌદમા દિવસે (નોટિસની તારીખને પ્રથમ દિવસ ગણતા) અધિનિયમ અને સંબંધિત સ્ટેચ્યુટ્સના અર્થમાં યુનિવર્સિટીના 'નોંધાયેલા સ્નાતકો', 'શિક્ષકો', 'આચાર્યો', અથવા 'માધ્યમિક શિક્ષકો', જેવો કિસ્સો હોય, તે છે.

(બી) સિન્ડિકેટની ચૂંટણીના હેતુ માટે યુનિવર્સિટીની ઓફિસમાં જાળવવામાં આવેલ સેનેટ સભ્યોના રજિસ્ટરને મતદાર યાદી તરીકે ગણવામાં આવશે.

(સી) ઉપરોક્ત ખંડ (એ) ની જોગવાઈઓને આધીન કુલપતિને કોઈ ભૂલ કે ખોટી એન્ટ્રી તેમના ધ્યાનમાં આવે તો નામો ઉમેરીને, બદલીને અથવા બાકાત કરીને ચાદીમાં સુધારો કરવાની સત્તા રહેશે, અને આવા સુધારા સેનેટની ચૂંટણી કે પેટા-ચૂંટણીમાં ઉમેદવારી પત્રો સ્વીકારવાની છેલ્લી તારીખ તરીકે નક્કી કરેલી તારીખના ઓછામાં ઓછા ત્રણ દિવસ પહેલાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવશે.”

“૧૨૧. કલમ ૧૫ ૨(એ)(૩) હેઠળ નોંધાયેલા સ્નાતકોના મતવિસ્તારમાંથી ઓર્ડિનરી ફેલોની ચૂંટણીના હેતુ માટે સ્ટેચ્યુટ-૧૬૫ હેઠળ નોંધાયેલા સ્નાતક તરીકે માન્યતા પ્રાપ્ત દરેક વ્યક્તિને તે જે વિષયમાં ડિગ્રી ધરાવે છે તેને લગતી સંબંધિત વિદ્યાશાખામાં મતદાર તરીકે નોંધવામાં આવશે. અધિનિયમની કલમ ૧૫ ૨(એ)(૩) હેઠળ સેનેટ માટે વિદ્યાશાખા-વાર ચૂંટાનારા નોંધાયેલા સ્નાતકોના પાંચ પ્રતિનિધિઓની ચૂંટણી નીચે મુજબ થશે :

(૧) કલા અને શિક્ષણ વિદ્યાશાખાઓમાં નોંધાયેલા સ્નાતકો દ્વારા પોતાની વચ્ચેથી એક પ્રતિનિધિ;

(૨) વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખામાં નોંધાયેલા સ્નાતકો દ્વારા પોતાની વચ્ચેથી એક પ્રતિનિધિ;

(૩) એન્જિનિયરિંગ અને ટેકનોલોજી વિદ્યાશાખામાં નોંધાયેલા સ્નાતકો દ્વારા પોતાની વચ્ચેથી એક પ્રતિનિધિ;

(૪) બિઝનેસ સ્ટડીઝ અને મેનેજમેન્ટ વિદ્યાશાખામાં નોંધાયેલા સ્નાતકો દ્વારા પોતાની વચ્ચેથી એક પ્રતિનિધિ; અને

(૫) કાયદા અને હોમ સાયન્સ વિદ્યાશાખાઓમાં અને વખતોવખત યુનિવર્સિટી દ્વારા સ્થાપવામાં આવતી અન્ય કોઈપણ વિદ્યાશાખામાં નોંધાયેલા સ્નાતકો દ્વારા પોતાની વચ્ચેથી એક પ્રતિનિધિ.”

“૧૨૨. જો નોંધાયેલા સ્નાતક તરીકે માન્યતા મેળવવા માટે અરજી કરનાર વ્યક્તિ સ્ટેચ્યુટ ૧૨૧ હેઠળ એક કરતાં વધુ વિદ્યાશાખામાં સોંપવામાં આવવા લાયક હોય, તો તેણે નોંધાયેલા સ્નાતક તરીકે નોંધણી માટે અરજી કરતી વખતે તે વિદ્યાશાખા પસંદ કરવાની રહેશે જેમાં તે પોતાનું નામ સ્નાતકોના રજિસ્ટરમાં સોંપવા માંગે છે અને કલમ ૧૫ ૨(એ)(૩) હેઠળ 'ઓર્ડિનરી ફેલો' ની ચૂંટણીના હેતુ માટે એવી વ્યક્તિને તેણે પસંદ કરેલી વિદ્યાશાખાની ગણવામાં આવશે; પરંતુ જો વ્યક્તિ દર્શાવેલ રીતે વિદ્યાશાખા પસંદ કરવામાં નિષ્ફળ જાય તો તેને તે વિદ્યાશાખા સોંપવામાં આવશે જેમાં તેણે તેની પ્રથમ ડિગ્રી મેળવી હતી.”

“૧૬૫. (એ) આ યુનિવર્સિટીના તમામ સ્નાતકોને પ્રથમ ડિગ્રીમાં પ્રવેશ સમયે નોંધાયેલા સ્નાતકો તરીકે નોંધવામાં આવશે અને તેઓ ઓર્ડિનન્સ/વટહુકમ દ્વારા નિર્ધારિત નોંધણી માટેની ફી ચૂકવશે, અને આવી નોંધણીઓ જે વર્ષમાં તેમણે ડિગ્રી લીધી હોય તેના પછીના વર્ષની પહેલી જાન્યુઆરીથી શરૂ કરીને

પાંચ વર્ષ માટે માન્ય રહેશે.

(બી) વધુમાં, અન્ય કોઈપણ વૈધાનિક ભારતીય યુનિવર્સિટી અથવા માન્યતા પ્રાપ્ત વિદેશી યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સ્નાતક, જેઓ સામાન્ય રીતે યુનિવર્સિટી વિસ્તારમાં રહે છે, તેઓ નિર્ધારિત ફીની ચુકવણી પર, અધિનિયમની કલમ ૧૬(૧)(બી) હેઠળ આ યુનિવર્સિટીના નોંધાયેલા સ્નાતક તરીકે નોંધણી કરાવવા માટે હકદાર બનશે, જે નોંધણી માટે તેમણે અરજી કરી હોય તેના પછીના વર્ષની ૧લી જાન્યુઆરીથી શરૂ કરીને પાંચ વર્ષ માટે રહેશે શરતે કે તેઓ તેમની અરજી સાથે કુલપતિના સંતોષ માટે એવા પુરાવા રજૂ કરે કે નોંધણી માટે અરજી કરેલી તારીખના તરત પહેલા ઓછામાં ઓછા ૧૮૦ દિવસોથી તેઓ સતત યુનિવર્સિટી વિસ્તારમાં રહે છે. (સી) ઉપરોક્ત (એ) હેઠળ વર્ષ ૧૯૬૬, ૧૯૬૭, ૧૯૬૮, ૧૯૬૯ અને ૧૯૭૦ દરમિયાન નોંધાયેલા યુનિવર્સિટીના તમામ સ્નાતકો અનુક્રમે ૩૧ ડિસેમ્બર, ૧૯૭૧, ૧૯૭૨, ૧૯૭૩, ૧૯૭૪ અને ૧૯૭૫ સુધી નોંધાયેલા ગણાશે અને જો તેઓ તેમના નામો સ્નાતકોના રજિસ્ટરમાં ચાલુ રાખવા અથવા જાળવી રાખવા માંગતા હોય અથવા અહીં ઉપર જણાવેલ સમયગાળાની સમાપ્તિ પર નોંધાયેલા સ્નાતકો તરીકે પોતાને ચાલુ રાખવા માંગતા હોય તો તેઓએ નિયત ફોર્મમાં રજિસ્ટ્રારને નવી અરજી કરવી પડશે. આ યુનિવર્સિટીના જે સ્નાતકો ૧૯૬૫ દરમિયાન અથવા તે પહેલાં નોંધાયેલા સ્નાતક તરીકે નોંધાયેલા હતા તેમણે નિયત ફોર્મમાં નવેસરથી અરજી

કરવી પડશે, જો તેઓ તેમના નામ નોંધાયેલા સ્નાતક તરીકે ચાલુ રાખવા માંગતા હોય.

(ડી) અધિનિયમની કલમ ૧૬(૧)(બી) અનુસાર ઉપરોક્ત (બી) હેઠળ આ યુનિવર્સિટીના નોંધાયેલા સ્નાતક તરીકે નોંધાયેલી તમામ વ્યક્તિઓ ૩૧ ડિસેમ્બર, ૧૯૭૧ ની અસરથી નોંધાયેલા સ્નાતકો તરીકે બંધ થઈ જશે અને જો તેઓ ઉપરોક્ત તારીખ પછી આ યુનિવર્સિટીના નોંધાયેલા સ્નાતક તરીકે તેમના નામો ચાલુ રાખવા માંગતા હોય તો નિયત ફોર્મમાં નવી અરજી કરવી પડશે.”

૧૨. કલમ ૮એ વર્ષ ૨૦૦૩ માં પટ્ટુકમ દ્વારા કાયદામાં લાવવામાં આવી હતી. ૨૬મી જૂન, ૨૦૦૩ ના સરકારી ગેઝેટમાં પ્રકાશિત પટ્ટુકમ સાથેનું નિવેદન નીચે મુજબ વંચાય છે :

“નિવેદન

ઉચ્ચ શિક્ષણમાં ધોરણોની જાળવણી માટેની બંધારણીય જવાબદારીને પરિપૂર્ણ કરવા માટે, કેન્દ્ર સરકાર અને યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશને સમયાંતરે શિક્ષકોના વ્યવસાયમાં પ્રતિભાને આકર્ષવા અને જાળવી રાખવા માટે પગાર ધોરણની સુધારણા, કોલેજ અને યુનિવર્સિટીના શિક્ષકોની નિમણૂક માટેની લઘુત્તમ

લાયકાતને લગતા અનેક પગલાં લીધા છે.

૨. આ સંદર્ભમાં યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશનના નિર્દેશો મુજબ, કોલેજ અને યુનિવર્સિટીના શિક્ષકની નિવૃત્તિની વય મર્યાદા ૬૨ વર્ષ નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે અને યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશને એવો પણ નિર્દેશ આપ્યો છે કે કોઈ પણ નિવૃત્ત શિક્ષકની કોલેજો અને યુનિવર્સિટીમાં કોઈપણ વૈધાનિક અથવા બિન-વૈધાનિક હોદ્દા પર નિમણૂક કરવામાં ન આવે. આ મત વિવિધ સત્તામંડળો, કોર્ટ, કાઉન્સિલ, કમિટી, બોર્ડ અથવા બોડી વગેરે પર નામાંકિત, નિયુક્ત કે સહ-નિયુક્ત થયેલા સભ્યો માટે પણ લાગુ પડે છે.

૩. મોટાભાગના કુલપતિઓનો પણ એવો દ્રઢ મત છે કે ૬૨ વર્ષથી વધુ વયની કોઈ પણ વ્યક્તિ કોઈપણ યુનિવર્સિટી સત્તામંડળ, કોર્ટ, કાઉન્સિલ, બોર્ડ, સમિતિ અથવા બોડી વગેરેમાં કોઈપણ હોદ્દો અથવા પોસ્ટ અથવા સભ્યપદ ધરાવવા માટે લાયક ગણાવી જોઈએ નહીં, જે યુનિવર્સિટીની કામગીરીમાં ફાળો આપવા માટે નવી પ્રતિભાઓ માટે દરવાજા અસરકારક રીતે બંધ કરે છે.

૪. કોઈ પણ યુનિવર્સિટી અધિનિયમ એવી જોગવાઈ કરતો નથી કે જે વ્યક્તિએ ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કરી હોય તે વિવિધ વૈધાનિક અને બિન-વૈધાનિક સંસ્થાઓ પર નિયુક્ત, નામાંકિત અથવા સહ-નિયુક્ત થવા માટે પાત્ર રહેશે

નહીં, અથવા ચાલુ રહેશે નહીં, તેથી કેટલાક યુનિવર્સિટી અધિનિયમોમાં સુધારો કરવો જરૂરી માનવામાં આવે છે જેથી તેમને યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશનના નિર્દેશો સાથે સુસંગત બનાવી શકાય અને વિવિધ હોદ્દાઓ અને પોસ્ટ્સ પર પ્રતિભાશાળી યુવાન વ્યક્તિઓ રાખી શકાય. ગુજરાત વિધાનસભા સત્રમાં ન હોવાથી, ઉપરોક્ત ઉદ્દેશ્યને પ્રાપ્ત કરવા માટે રાજ્યની યુનિવર્સિટીઓને લગતા અમુક કાયદાઓમાં સુધારો કરવા માટે આ વટહુકમ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.”

૧૩. ત્યારબાદ ગુજરાત યુનિવર્સિટીઝ લોઝ (એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૦૩ દ્વારા, સામાવાળા નં. ૨ – યુનિવર્સિટી સહિત ગુજરાત રાજ્યની સાત યુનિવર્સિટીઓના તમામ કાયદાઓમાં કલમ ૮એ માં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે જેમાં વિવિધ સત્તામંડળો અને યુનિવર્સિટીઓના વિવિધ હોદ્દાઓ પર નિમણૂક, નામાંકન અને સહ-નિયુક્તિ માટે વય મર્યાદાની યોગ્યતા નક્કી કરવામાં આવી છે.

૧૪. ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ, સ્ટેચ્યુટ્સ અને વટહુકમના નિવેદનને ધ્યાનમાં લેતા, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે જે હેતુ માટે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ કાયદામાં લાવવામાં આવી છે તે આ સંદર્ભમાં યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશનના નિર્દેશોને અનુસરીને છે જે કોલેજો અને યુનિવર્સિટીના શિક્ષકોની નિવૃત્તિની મહત્તમ વય મર્યાદા ૬૨ વર્ષ નિર્ધારિત કરે છે અને તેથી, યુજીસી દ્વારા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે કોઈ નિવૃત્ત શિક્ષકની કોલેજો અને યુનિવર્સિટીઓમાં

કોઈપણ વૈધાનિક અથવા બિન-વૈધાનિક પદ પર નિમણૂક કરવી જોઈએ નહીં અને વધુમાં, યુનિવર્સિટીના વિવિધ સત્તામંડળો, કોર્સ, કાઉન્સિલ, સમિતિઓ, બોર્ડ્સ, બોડીઓ વગેરે પર જે સભ્યો નામાંકિત, નિયુક્ત કે સહ-નિયુક્ત થયેલા છે તેમને પણ સમાન બાબત લાગુ કરવામાં આવે.

૧૫. ઉદ્દેશ્યોના નિવેદન મુજબ, એવું તારણ કાઢી શકાય છે કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ કાયદામાં લાવવામાં આવી છે જેથી યુનિવર્સિટીની કામગીરીમાં ફાળો આપવા માટે નવી પ્રતિભાઓને પ્રોત્સાહન આપી શકાય અને કોઈ યુનિવર્સિટી કાયદા ૬૨ વર્ષ પછી નિમણૂક, નામાંકન અથવા સહ-નિયુક્ત કરવા માટે વ્યક્તિને પ્રતિબંધિત કરવાની વય મર્યાદા પૂરી પાડતા ન હોવાથી, કલમ ૮એ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૧૬. અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ના સાદા વાંચન પરથી, એવું જણાય છે કે તે ફક્ત "નિયુક્ત" અથવા "નામાંકિત" અથવા "સહ-નિયુક્ત" થવાવાળી વ્યક્તિઓને લાગુ પડે છે. અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ(૧) નકારાત્મક કરાર સાથે નોન-ઓબ્સ્ટેન્ટે કલોઝ (વિપરીત જોગવાઈ હોવા છતાં) થી શરૂ થાય છે કે કોઈપણ વ્યક્તિ ૬૨ વર્ષની ઉંમર પ્રાપ્ત કર્યા પછી વિદ્યાશાખાઓના અધિકારીઓ, રજિસ્ટ્રાર્સ અને યુનિવર્સિટીની સેવામાં હોય તેવા અન્ય અધિકારીઓના પદ પર અથવા શિક્ષકોના પદ પર અથવા અધિનિયમ, ૧૯૫૫

ની કલમ ૧૪ માં નિર્ધારિત મુજબ યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળો, કોઈપણ સમિતિ અથવા કોઈપણ ભાગ અથવા તેની અન્ય કોઈપણ બોડીના સભ્ય તરીકે નિયુક્ત, નામાંકિત અથવા સહ-નિયુક્ત થઈ શકશે નહીં. કલમ ૮એ ની પેટા-કલમ(૧) ની જોગવાઈ, જો કે સ્પષ્ટ કરે છે કે તે યુનિવર્સિટી, સમિતિ અથવા તેના અન્ય કોઈપણ બોડીના સત્તામંડળના અધ્યક્ષ અથવા સભ્યને લાગુ પડશે નહીં, જેઓ કુલપતિ, ઉપકુલપતિ અથવા, જેવો કિસ્સો હોય, સહ-ઉપકુલપતિ તરીકેના પોતાના હોદ્દાની રૂએ અધ્યક્ષપદ અથવા સભ્યપદ ધરાવે છે. પેટા-કલમ (૨) વધુમાં એવું નિર્ધારિત કરે છે કે કોઈપણ વ્યક્તિ જે પેટા-કલમ (૧) ની કલમો (૧) અને (૨) માં ઉલ્લેખિત પદો પર નિમણૂક પામી છે અથવા યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સત્તામંડળો, અને સમિતિ અથવા તેના અન્ય કોઈપણ બોડીના સભ્ય તરીકે નામાંકિત અથવા સહ-નિયુક્ત છે, તે ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કર્યા પછી પોતાના હોદ્દા પર અથવા, જેવો કિસ્સો હોય, સભ્ય તરીકે ચાલુ રહેશે નહીં. તેથી, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની જોગવાઈ વ્યક્તિને ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કર્યા પછી હોદ્દો સંભાળવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે. તેથી, પ્રશ્ન એ ઊભો થાય છે કે શું અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨ ના ખંડ(એ) માં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ ઓર્ડિનરી ફેલો તરીકે ચૂંટાયેલી વ્યક્તિને ૬૨ વર્ષની વય મર્યાદા લાગુ પડશે કે કેમ?

૧૭. અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૫ સેનેટની રચના માટેની જોગવાઈ કરે છે.

ભાગ-૧ હોદ્દાની રૂએ (હોદ્દાની રૂએ) ફેલોનો સંદર્ભ આપે છે જેમાં ઉપકુલપતિ, કુલપતિ અને સહ-ઉપકુલપતિનો સમાવેશ થાય છે જેમને કલમ ૮એ મુજબ ૬૨ વર્ષની વય મર્યાદાના માપદંડમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે અને અન્ય તમામ હોદ્દાની રૂએ ફેલો નિર્ધારિત પોસ્ટ દ્વારા છે અને તેથી, આવી પોસ્ટ પર રહેલ વ્યક્તિ ૬૨ વર્ષની મહત્તમ નિવૃત્તિ વય પ્રાપ્ત કરવા પર નિવૃત્ત થશે અને તેથી, કલમ ૮એ માં નિર્ધારિત વય મર્યાદા કુલપતિ, ઉપકુલપતિ, પૂર્વ-ઉપકુલપતિ અથવા સહ-ઉપકુલપતિ સિવાય કલમ ૧૫ ના ભાગ-૧ માં દર્શાવેલ સેનેટના સભ્ય હોવાના નાતે હોદ્દાની રૂએ ફેલો જ્યાં સુધી સંબંધિત છે ત્યાં સુધી જાળવી રાખવામાં આવશે. જોકે, ભાગ-૨ જે સેનેટના સભ્ય બનવા માટે ઓર્ડિનરી ફેલોને લાગુ પડે છે તેને બે ભાગમાં વહેંચવામાં આવ્યો છે. ભાગ (એ) તે રીત નક્કી કરે છે જેમાં વ્યક્તિઓએ ઓર્ડિનરી ફેલો તરીકે તેમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ ચૂંટાવવાના હોય છે જેમાં સમાવેશ થાય છે; પ્રથમ, દરેક વિદ્યાશાખામાંથી એક શિક્ષક જે તે વિદ્યાશાખા હેઠળ સમાવિષ્ટ વિષયોના શિક્ષકો દ્વારા ચૂંટાયેલા હોય, બીજું, દરેક સંલગ્ન કોલેજોમાંથી એક શિક્ષક, ત્રીજું, યુનિવર્સિટીના નોંધાયેલા સ્નાતકોના પાંચ પ્રતિનિધિઓ જેઓ વિદ્યાશાખા-વાર ચૂંટાવાના હોય, ચોથું, યુનિવર્સિટી વિસ્તારના આચાર્યો દ્વારા ચૂંટાવાનો એક પ્રતિનિધિ, પાંચમું, યુનિવર્સિટી વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષકો દ્વારા ચૂંટાવાનો એક પ્રતિનિધિ, છઠ્ઠું, આણંદ જિલ્લા પંચાયતના સભ્યો દ્વારા ચૂંટાયેલા એક પ્રતિનિધિ અને સાતમું, ગુજરાત વિધાનસભાના સભ્યો દ્વારા ચૂંટાવાના બે પ્રતિનિધિઓ. ખંડ (એ) ની

જોગવાઈ એવું પ્રદાન કરે છે કે કલમો (૧) થી (૬) હેઠળ ચૂંટાયેલી દરેક વ્યક્તિ ફેલોનો હોદ્દો માત્ર ત્યાં સુધી જ ધરાવશે જ્યાં સુધી તે ચૂંટનાર બોડીનો સભ્ય રહેશે. તેથી, જે વ્યક્તિ યુનિવર્સિટીના નોંધાયેલ સ્નાતક તરીકે સભ્ય બનવા જઈ રહી છે, તે ચૂંટનાર બોડીની સભ્ય હોય ત્યાં સુધી ફેલોનો હોદ્દો ધારણ કરવા માટે હકદાર છે. તેવી જ રીતે, આણંદ જિલ્લા પંચાયતના સભ્ય અને ગુજરાત વિધાનસભાના સભ્યો દ્વારા ચૂંટાવાના બે પ્રતિનિધિઓ પણ જ્યાં સુધી તેઓ ચૂંટનાર બોડીના સભ્ય હશે ત્યાં સુધી ફેલોનો હોદ્દો ધરાવવાનું ચાલુ રાખશે અને જ્યાં સુધી શિક્ષકો અને આચાર્યોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, તેઓ નિવૃત્તિની ઉંમર પ્રાપ્ત ન કરે ત્યાં સુધી ચાલુ રહેશે.

૧૮. વટહુકમ સાથેના ઉદ્દેશ્યોના નિવેદન, જેના દ્વારા કલમ ૮એ દાખલ કરવામાં આવી છે, તેને શા માટે સુધારો લાવવામાં આવ્યો છે તે સમજવા માટે ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી છે. એવું જણાય છે કે ઉચ્ચ શિક્ષણમાં ધોરણો જાળવવા માટે, કોલેજ અને યુનિવર્સિટીના શિક્ષકોના પગાર ધોરણોમાં સુધારા, નિમણૂક માટેની લઘુત્તમ લાયકાતને લગતા કેટલાક પગલાં અને શિક્ષણ વ્યવસાયમાં પ્રતિભાને આકર્ષવા અને જાળવી રાખવા માટે કેન્દ્ર સરકાર અને યુ.જી.સી. દ્વારા સમય સમય પર પગલા લેવામાં આવ્યા છે. યુ.જી.સી. એ કોલેજ અને યુનિવર્સિટીના શિક્ષકો માટે નિવૃત્તિની વય મર્યાદા ૬૨ વર્ષની હોવા અંગે નિર્દેશો જારી કર્યા છે અને યુ.જી.સી. એ વધુ નિર્દેશ આપ્યો છે કે કોઈ પણ નિવૃત્ત શિક્ષકની કોલેજો

અથવા યુનિવર્સિટીઓમાં કોઈપણ વૈધાનિક અથવા બિન વૈધાનિક પદ પર નિમણૂક કરવી જોઈએ નહીં.

૧૯. યુજીસીના આવા નિર્દેશોને ધ્યાનમાં રાખીને, યુજીસીના ઉપરોક્ત નિર્દેશોને અસર આપવા માટે વટહુકમની તારીખથી પ્રભાવ સાથે સુધારા અધિનિયમ, ૨૦૦૩ દ્વારા શરૂઆતમાં વટહુકમ દ્વારા અધિનિયમ, ૧૯૫૫ માં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, તેથી, સુધારો કે જેમાં ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કરી ચૂકેલા કોઈ નિવૃત્ત શિક્ષકની કોલેજો/યુનિવર્સિટીની કોઈપણ વૈધાનિક અથવા બિન વૈધાનિક પદ પર નિમણૂક ન કરવાનું શાબ્દિક અર્થઘટન કરવું જોઈએ. અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની યોજના, ખાસ કરીને, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૫ અને ૨૨ સેનેટ અને સિન્ડિકેટની રચના પૂરી પાડે છે જે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૪ મુજબ સત્તામંડળો છે. તેથી, સેનેટ અને સિન્ડિકેટના ફેલો અને સભ્યો એક જ માપદંડ દ્વારા સંચાલિત થવા જોઈએ. સેનેટ અને સિન્ડિકેટના ફેલો અને સભ્યો વચ્ચે માત્ર એટલા માટે ભેદભાવ કરી શકાય નહીં કારણ કે એક નામાંકિત/નિયુક્ત અથવા સહ-નિયુક્ત છે અને બીજો ચૂંટાયેલ છે. અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૨ ની પેટા-કલમ (૭) પણ, "ફેલો" ને અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની જોગવાઈઓ હેઠળ નિયુક્ત હોદ્દાની રૂએ ફેલો અથવા ઓર્ડિનરી ફેલો તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. હોદ્દાની રૂએ (હોદ્દાની રૂએ) ફેલોની નિમણૂક, નામાંકન અથવા સહ-નિયુક્તિ હોદ્દાની રૂએ ફેલો સંબંધિત કલમ ૧૫

ભાગ-૧ મુજબ કરવામાં આવે છે જ્યારે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨ મુજબ ઓર્ડિનરી ફેલો સેનેટનો ભાગ હોય છે. તેમાં ત્રણ જૂથોનો સમાવેશ થાય છે, જૂથ (એ) તે ફેલો છે જેઓ તેમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ ચૂંટાય છે, જૂથ (બી) તે ફેલો છે જેઓ નામાંકિત થાય છે અને જૂથ-સી એ રાજ્ય સરકાર દ્વારા નામાંકિત તે ફેલોની પંદર વ્યક્તિઓ છે. માત્ર એટલા માટે કે સેનેટના ઓર્ડિનરી ફેલો ચૂંટાવાના છે, એવું કહી શકાય નહીં કે તેઓ નિમણૂક પામેલા નથી, અન્યથા અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૨ ની પેટા-કલમ (૭) મુજબ ઓર્ડિનરી ફેલો સંબંધિત વ્યાખ્યા કે જેને ફેલો તરીકે ગણવામાં આવે છે તે નિષ્ફળ જશે જો ઓર્ડિનરી ફેલો અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની જોગવાઈઓ હેઠળ નિમણૂક ન પામેલ હોય. તેથી, કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨ ના જૂથ (એ) મુજબ ચૂંટાયેલ ઓર્ડિનરી ફેલોને સેનેટના "ફેલો" તરીકે નિયુક્ત થવાના હોય છે. આવા સંજોગોમાં, એ નોંધવું પણ પ્રાસંગિક છે કે જૂથ (એ) ભાગ-૨ ની કલમ ૧૫ માં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ ચૂંટાનારા ઓર્ડિનરી ફેલોની છ શ્રેણીઓમાંથી, ખંડ (૩), (પએ) અને (૬) માં આવતા ઉમેદવાર માત્ર એવી વ્યક્તિઓ છે જે ૬૨ વર્ષની ઉંમર પછી ચૂંટાશે. તેથી, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ સાથે વંચાતી કલમ ૧૫ ભાગ-૨ (એ) ના સુમેળભર્યા અને હેતુપૂર્ણ અર્થઘટન પરથી એ તારણ કાઢી શકાય છે કે ૬૨ વર્ષથી વધુ ઉંમરની કોઈપણ વ્યક્તિ સેનેટના સભ્ય બની શકે નહીં, પરિણામે, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૨૨(૧)(ઈ) હેઠળ સિન્ડિકેટના પણ નહીં.

૨૦. અરજદાર દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ 'ભરતકુમાર ગોવર્ધનભાઈ પટેલ' (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચનો નિર્ણય આ કેસની હકીકતોમાં લાગુ પડતો નથી કારણ કે ઉક્ત કેસની હકીકતોમાં, મુદ્દો સેનેટ સભ્યની ચૂંટણીને લગતો હતો જેમાં ૬૨ વર્ષની ઉંમર પ્રાપ્ત કર્યા પછી ઉપકુલપતિનો હોદ્દો ધરાવતા હોવાના કારણે કોર્ટ સમક્ષના અરજદારનું નામ યુનિવર્સિટીની સેનેટના હોદ્દાની રૂએ ફેલો તરીકે મતદાર યાદીમાં સામેલ કરવામાં આવ્યું ન હતું. તેથી આ કોર્ટે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની જોગવાઈને ધ્યાનમાં લેતા એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી હતી કે ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કરવાનો પ્રતિબંધ યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સત્તામંડળના અધ્યક્ષ અથવા સભ્યને લાગુ પડશે નહીં જેમાં સેનેટનો સમાવેશ થાય જો કોઈ વ્યક્તિ કુલપતિ, ઉપકુલપતિ અથવા સહ-ઉપકુલપતિ તરીકેના હોદ્દાની રૂએ હોય. તેથી, ઉક્ત કેસની હકીકતોમાં, કોર્ટ દ્વારા એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે સ્પષ્ટ જોગવાઈ દ્વારા, વ્યક્તિ ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કર્યા પછી ઉપકુલપતિનો હોદ્દો સંભાળી શકે છે, ત્યારે રાજ્યમાં રહેતા યુનિવર્સિટીના ભૂતપૂર્વ ઉપકુલપતિ તરીકેની ક્ષમતામાં "હોદ્દાની રૂએ ફેલો" ના વડા હેઠળ કલમ ૧૫ મુજબ સેનેટના સભ્ય બનવા માટે ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કરવા પર તેને ગેરલાયક ઠેરવી શકાય નહીં.

૨૧. સુપ્રીમ કોર્ટે ધ ચેરમેન બોર્ડ ઓફ માઈનિંગ એક્ઝામિનેશન અને ચીફ

ઈન્સ્પેક્ટર ઓફ માઈન્સ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ઠરાવ્યું છે કે કોર્ટે કાયદાના ઉદ્દેશ્ય અને હેતુને નીચે મુજબ જોવું જોઈએ :

"(૯.) કમનસીબે, હાઈકોર્ટે સામાવાળાની રજૂઆતને સ્વીકારીને રેગ્યુલેશન ૨૬ ના અર્થઘટનની સંકુચિતતા શરણાગતિ સ્વીકારી છે. અર્થમાં શાબ્દિક હોવાનો અર્થ એ છે કે રેગ્યુલેશનની ત્વચા જોવી અને આત્મા ચૂકી જવો. બાંધકામની ન્યાયિક ચાવી એ જોગવાઈની દેહ અને દેહીની સંયુક્ત ધારણા છે. આ દષ્ટિકોણથી, રેગ્યુલેશન ૨૬ સમજવામાં સરળ છે.

(૧૦.) હાઈકોર્ટે એવું ઠરાવ્યું કે રદ્દીકરણનો આદેશ કેટલાક કારણોસર ગેરકાયદેસર હતો જે અમને અસમર્થનીય લાગે છે. દલીલ આ રીતે ચાલે છે. પહેલા અધિકારીને સસ્પેન્ડ કર્યા વિના, પ્રાદેશિક નિરીક્ષક બોર્ડને રિપોર્ટ કરી શકતા નથી અને સસ્પેન્શનને અનુસરતા આવા રિપોર્ટ વિના બાદમાં બાબતનો કબજો લઈ શકતા નથી. પ્રાદેશિક નિરીક્ષકે સામાવાળાને સસ્પેન્ડ ન કર્યા હોવાથી, બોર્ડ પાસે કોઈ અધિકારક્ષેત્ર ન હતું. બીજું, પ્રાદેશિક નિરીક્ષકને ભલામણ કરવાની કોઈ સત્તા ન હતી, પરંતુ માત્ર રિપોર્ટ કરવાની હતી અને તેથી બોર્ડનો આદેશ, ભલામણથી પ્રભાવિત થઈને, કાયદામાં ખરાબ હતો. ત્રીજું, બોર્ડે પ્રમાણપત્ર રદ કરતા પહેલા સુનાવણીની નવી તક આપવી જોઈતી હતી અને વર્તમાન કેસમાં તેની ગેરહાજરીએ કુદરતી ન્યાયનું ઉદ્ધંધન કર્યું છે, આદેશને

રદબાતલ કર્યો છે.

(૧૧.) ત્રણેય મુદ્દા અદાલતોને ચેતવણી આપે છે કે અતિ-ન્યાયિકીકરણ કાયદાના ન્યાય માટે કેવી રીતે વિધ્વંસક બની શકે છે. હવે, પ્રાદેશિક નિરીક્ષક દ્વારા પ્રમાણપત્ર સસ્પેન્ડ કરવામાં નિષ્ફળતા માટે બોર્ડનો રદ્દીકરણનો આદેશ કેવી રીતે ખરાબ હોઈ શકે? બોર્ડની સત્તા સ્વતંત્ર છે અને તે પ્રાદેશિક નિરીક્ષકના રિપોર્ટ દ્વારા પ્રજ્વલિત થાય છે. આવો રિપોર્ટ અહીં મોજૂદ છે. સલામતીના નિયમોના પાલનને લાગુ કરવા માટે બોર્ડ પાસે દેખરેખની એકંદર ફરજ સોંપવામાં આવી છે. બોર્ડના આદેશને અમાન્ય કરવો કારણ કે પ્રાદેશિક નિરીક્ષકે પ્રમાણપત્ર સસ્પેન્ડ કર્યું નથી એ ભ્રામકતા છે."

૨૨. તેવી જ રીતે, 'નિપિનચંદ્ર પુરુષોત્તમદાસ પટેલ (વકીલ) વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત અને અન્ય' ના (૨૦૦૩) ૪ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૬૪૨ માં નોંધાયેલા કેસમાં, યોગાનુયોગ આ કેસના જ અરજદાર, સુપ્રીમ કોર્ટે કાયદાના અર્થઘટનના સિદ્ધાંતને લાગુ કરતી વખતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે :

"૧૮. કાયદાનું બાંધકામ ધારાસભાના ઈરાદા મુજબ કરવામાં આવવું જોઈએ. કાયદાના અર્થઘટનનો સુવર્ણ નિયમ એ છે કે તેને તેનો શાબ્દિક અને કુદરતી અર્થ આપવામાં આવવો જોઈએ. ધારાસભાનો હેતુ કાયદામાં જ વપરાયેલી

ભાષામાંથી શોધવો જોઈએ. પ્રશ્ન એ નથી કે શું કરવાનો ઈરાદો હતો તેવું મનાય છે પણ શું કહેવામાં આવ્યું છે. (જુઓ દયાલ સિંહ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (૨૦૦૩) ૨ એસસીસી ૫૮૩)

૨૦. તે સુસ્થાપિત છે કે જ્યારે ધારાસભાએ સાદી અને અસંદિગ્ધ ભાષાનો ઉપયોગ કર્યો હોય, ત્યારે કોર્ટ તેનાથી ઉદ્ભવતા પરિણામો સાથે સંબંધિત નથી. કાયદાઓના અર્થઘટનનો આશરો ત્યારે જ લઈ શકાય છે જ્યારે કાયદાનો અર્થ અસ્પષ્ટ હોય. શા માટે ધારાસભાએ અન્ય ગુનાઓ કરતાં એક શ્રેણીના ગુનાઓ પર ભાર મૂકવાનું યોગ્ય માન્યું તેના કારણથી કોર્ટને કોઈ લેવાદેવા નથી.

૨૧. કાયદો, તે ઘસાઈ ગયેલું છે, તેનો ઉદ્દેશ્ય અને હેતુ શોધવા માટે તેની સંપૂર્ણતામાં વાંચવો જોઈએ. કોર્ટ, તેના નિષ્કર્ષ પર આવવાની ઘટનામાં કે શાબ્દિક અર્થ આપવો શક્ય છે, તે ન્યાયિક અર્થઘટનની કવાયત શરૂ કરશે નહીં અને કાયદામાં કંઈપણ ઉમેરવામાં અથવા તેમાંથી લેવામાં આવશે નહીં જ્યાં સુધી એવું માનવામાં ન આવે કે તે વાહિયાતતા અથવા દેખીતા અન્યાય તરફ દોરી જશે.

૨૨. કાયદાનો એ પણ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જ્યારે ધારાસભા દ્વારા બે અલગ-અલગ અભિવ્યક્તિઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે બે

અલગ-અલગ અર્થ આપવાના હેતુ માટે છે એવું માનવું જોઈએ. કલમ ૪૦, જેમ કે અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે, તેમાં નિર્દિષ્ટ કાયદાઓ હેઠળના ગુનાઓના સંબંધમાં 'દાખલ કરેલ' શબ્દનો ઉપયોગ કરે છે; જ્યારે અન્યના સંબંધમાં, ટ્રાયલ (ખટલા) દરમિયાન શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે."

૨૩. સુપ્રીમ કોર્ટ ૧૯૬૩ ના અધિનિયમની કલમ ૪૦ હેઠળ સત્તાઓ સાથે કામ કરી રહી હતી જે હેઠળ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૭, ૧૪૩, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯ સાથે વાંચતા આર્મ્સ એક્ટની કલમ ૨૫(૧)(સી) હેઠળ અને બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળ નોંધાયેલી બે એફઆઈઆરના આધારે અધિકૃત અધિકારી દ્વારા અપીલકર્તાને સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યા હતા અને અપીલકર્તાની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તપાસ દરમિયાન ન્યાયિક કસ્ટડીમાં અટકાયત કરવામાં આવી હતી. સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ અપીલકર્તાનો કેસ એવો હતો કે તેના દ્વારા કરવામાં આવેલા ગુનાઓ સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલ કરવા યોગ્ય હોવાથી, "તપાસ" અથવા "પૂછપરછ" શબ્દના વિરોધાભાસમાં તેની ટ્રાયલ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ ની કલમ ૨૨૮ ના તબક્કાથી શરૂ થશે અને તેથી, આવી તપાસ અને/અથવા પૂછપરછને ૧૯૬૩ ના અધિનિયમની કલમ ૪૦ ના અર્થ માં "ટ્રાયલ" કહી શકાય નહીં. આવી હકીકતોમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે કાયદાના અર્થઘટનના ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખીને "ટ્રાયલ" શબ્દનું અર્થઘટન કરતી વખતે એવા નિષ્કર્ષ પર આવી

કે "ટ્રાયલ" શબ્દને પ્રતિબંધિત અર્થ આપવો જોઈએ નહીં જેથી સક્ષમ અદાલત સમક્ષ આરોપીને ખરેખર આરોપો ઘડવા અને તેનો સામનો કરવા માટે રજૂ કર્યા પછીની જ કાર્યવાહીનો સમાવેશ થાય. એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે સરપેન્શનનો આદેશ જારી કરવાની બાબતમાં વિવિધ ધોરણો પૂરા પાડતી વખતે, ધારાસભાએ એવા કેસોની સંસ્થાની અસરને ધ્યાનમાં રાખી હોવી જોઈએ જે તેના મતે નૈતિક અધઃપતન સમાન હશે.

૨૪. ચીફ જસ્ટિસ ઓફ આંધ્રપ્રદેશ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૧૧ હેઠળ ફરજિયાત નિવૃત્તિ એ શિક્ષા નથી તે મુદ્દાને ધ્યાનમાં લેતા, સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે જ્યારે બે અર્થઘટન શક્ય હોય, ત્યારે ઉદ્દેશ્યો અને કારણોના નિવેદનનો આશરો લેવો જોઈએ અને નીચે મુજબ ઠરાવ્યું:

“૬૭. જ્યાં બે વૈકલ્પિક બાંધકામ શક્ય હોય, ત્યાં કોર્ટે એવું એક પસંદ કરવું જોઈએ જે કાયદાના અન્ય ભાગો સાથે સુસંગત હશે અને તેની સરળ, સુમેળભરી કામગીરી સુનિશ્ચિત કરશે, અને બીજાને ટાળશે જે વાહિયાતતા, મૂંઝવણ અથવા ઘર્ષણ, તેની વિવિધ જોગવાઈઓ વચ્ચે વિરોધાભાસ અને સંઘર્ષ તરફ દોરી જાય, અથવા કાયદાની મૂળભૂત યોજના અને હેતુને નબળો પાડે, અથવા ઠરાવવાનું કે નાશ કરવાનું વલણ ધરાવતું હોય. બાંધકામના આ સિદ્ધાંતો

આપણા બંધારણના અર્થઘટન પર વધુ બળ સાથે લાગુ પડે છે, કારણ કે બંધારણ એક જીવંત સંકલિત સજીવ છે, જેનો પોતાનો આત્મા અને ચેતના છે. મૂળભૂત માળખાની કરોડરજ્જુમાંથી નીકળતા પલ્સ બીટ્સ તેના આખા શરીર પર અનુભવી શકાય છે, તેના અંગોની છેડાઓ પર પણ. બંધારણીય પ્રદર્શન માત્ર સાહિત્યિક સુશોભન નથી, કે માત્ર વ્યાકરણની ક્વાયત પણ નથી. જેમ આપણામાંના એકે (ચંદ્રચૂડ, ન્યાયમૂર્તિશ્રી. જેઓ તે સમયે હતા) કેશવાનંદ ભારતીના કેસ (એ.આઈ.આર. ૧૯૭૩ એસ.સી. ૧૪૬૧) માં મૂક્યું હતું કે "બંધારણ જેવા ગંભીર દસ્તાવેજમાં શબ્દોનું અર્થઘટન કરતી વખતે, વ્યક્તિએ તેમને શાળા-માસ્ટરલી રીતે ન જોવા જોઈએ, શબ્દકોશ-લેખકની ઠંડી આંખથી નહીં, પરંતુ એ અનુભૂતિ સાથે કે તેઓ 'એક જટિલ સાધનમાં આવે છે જેમાં એક ભાગ બીજા પર પ્રકાશ ફેંકી શકે છે' જેથી બાંધકામ તેના તમામ ભાગો વચ્ચે સંતુલન જાળવી રાખે".

૨૫. તેથી, ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યારે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ માં "ચૂંટાયેલ" શબ્દ જોવા મળતો નથી, દેખીતી રીતે, બે વૈકલ્પિક બાંધકામ શક્ય છે. એક એ કે સેનેટ અને સિન્ડિકેટમાં "નિયુક્ત", "નામાંકિત" અને "સહ-નિયુક્ત" શબ્દોમાં "ચૂંટાયેલ" શબ્દનો પણ સમાવેશ થશે અને બીજું એ કે કલમ ૮એ માં "ચૂંટાયેલ" શબ્દનો ઉલ્લેખ ન હોવાથી, ૬૨ વર્ષની મહત્તમ વય મર્યાદાનો પ્રતિબંધ ઓર્ડિનરી ફેલોને લાગુ પડશે નહીં જેઓ અધિનિયમ,

૧૯૫૫ ની કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨(એ) ની કલમો (૩), (૫એ) અને (૬) મુજબ ચૂંટાવાના છે. કોર્ટે એ પસંદ કરવું પડશે જે સ્ટેચ્યુટના અન્ય ભાગો અનુસાર હશે અને બીજાને ટાળવું જોઈએ જે વાહિયાતતા, મૂંઝવણ અથવા ઘર્ષણ, અધિનિયમની વિવિધ જોગવાઈઓ વચ્ચે વિરોધાભાસ અને સંઘર્ષ તરફ દોરી જાય અને સરળ, સુમેળભરી કામગીરી સુનિશ્ચિત કરતા અર્થઘટનને એવા અર્થઘટન કરતાં પ્રાધાન્ય આપવું જોઈએ જે વિવિધ જોગવાઈઓ વચ્ચે સંઘર્ષ ઊભો કરે છે અથવા કાયદાની મૂળભૂત યોજના અને હેતુને નબળો પાડે છે, અથવા હરાવવાનું કે નાશ કરવાનું વલણ ધરાવે છે.

૨૬. ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્ષ ૨૦૦૩ માં વટહુકમ જારી કરતી વખતે જણાવેલ ઉદ્દેશ્યોના નિવેદનનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી છે જેના દ્વારા કલમ ૮એ દાખલ કરવામાં આવી હતી જે ત્યારબાદ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ, ૨૦૦૩ દ્વારા કાયદો બનાવવામાં આવી છે. યુજીસીના નિર્દેશ મુજબ, ૬૨ વર્ષથી વધુ વયની કોઈ પણ વ્યક્તિ કોઈપણ કોલેજ કે યુનિવર્સિટીમાં વૈધાનિક અથવા બિન વૈધાનિક પદ પર નિમણૂક પામી શકશે નહીં અને આ ઉદ્દેશ્યને ધ્યાનમાં રાખીને, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ નું અર્થઘટન જરૂરી છે અને તે મુજબ સમજવાનું રહે છે. તેથી, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ માં "ચૂંટાયેલ" શબ્દ જણાવવામાં આવ્યો નથી અથવા તેનો ઉલ્લેખ નથી છતાં, તે અધિનિયમની કલમ ૮એ ની જોગવાઈઓમાં દેખાતા "નિયુક્ત" શબ્દમાં

સમાવિષ્ટ હોવાનું સમજવું જરૂરી છે.

૨૭. અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે એન.એચ.એલ. મ્યુનિસિપલ મેડિકલ કોલેજ, અમદાવાદમાં પ્રવેશ માટેના નિયમોના નિયમ ૭ ની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરતી વખતે, સીફોર્ડ કોર્ટ એસ્ટેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ આશોર (૧૯૪૯) ૧ ઓલ ઈંગ્લેન્ડ રિપોર્ટર ૧૫૫ (સીએ) ના કેસમાં લોર્ડ ડેનિંગ દ્વારા નિર્ભર વારંવાર ટાંકવામાં આવતા સિદ્ધાંતનો સંદર્ભ આપ્યો હતો જે નીચે મુજબ છે :

"જ્યારે કોઈ ખામી દેખાય છે ત્યારે ન્યાયાધીશ ફક્ત હાથ જોડીને ડ્રાફ્ટસમેનને દોષ આપી શકે નહીં. તેણે સંસદનો ઈરાદો શોધવાના રચનાત્મક કાર્ય પર કામે લાગવું જોઈએ અને પછી તેણે ધારાસભાના ઈરાદાને 'બળ અને જીવન' આપવા માટે લેખિત શબ્દોને પૂરક બનાવવા જોઈએ. ન્યાયાધીશે પોતાને એવો પ્રશ્ન પૂછવો જોઈએ કે જો અધિનિયમના નિર્માતાઓ જાતે આ વાણીમાં રહેલી કરચલી સામે આવ્યા હોત, તો તેઓએ તેને કેવી રીતે સીધી કરી હોત? પછી તેણે તેઓ જે રીતે કરતા તેમ કરવું જોઈએ. ન્યાયાધીશે એ સામગ્રીને બદલવી જોઈએ નહીં જેમાંથી અધિનિયમ વણાયેલો છે, પરંતુ તે કરી શકે છે અને તેણે કરચલીઓ દૂર કરવી જોઈએ."

૨૮. સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલ સંદર્ભ અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ના અર્થઘટન માટે માર્ગદર્શન પૂરું પાડે છે, જ્યાં દેખીતી રીતે "ચૂંટાયેલ" શબ્દ ખૂટે છે અને તેથી, ધારાસભાના ડ્રાફ્ટસમેનને દોષી ઠેરવવાને બદલે, સુધારા અધિનિયમ, ૨૦૦૩ દ્વારા કલમ ૮એ દાખલ કરવાના ઇરાદાને "બળ અને જીવન" આપવા માટે કાયદાનો ઇરાદો શોધવાનું રચનાત્મક કાર્ય કરવાનું છે જેથી "નિયુક્ત" શબ્દને વિસ્તૃત કરી શકાય જેમાં અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૫ ભાગ-૨(એ) ની જોગવાઈઓ મુજબ ચૂંટાયેલી વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થાય.

૨૯. અહીં ઉપર જણાવ્યા મુજબ શબ્દકોશના અર્થ મુજબ "નિયુક્ત" અને "ચૂંટાયેલ" શબ્દની વ્યાખ્યાને ધ્યાનમાં લેતા, ચૂંટાયેલી વ્યક્તિ સેનેટના ફેલો તરીકે નિયુક્ત થવાની હોય છે જે હોદ્દાની રૂએ ફેલો અથવા ઓર્ડિનરી ફેલો હોઈ શકે છે. અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૧૫ ભાગ-૨(એ) માત્ર ચૂંટણી દ્વારા વ્યક્તિઓને નિમણૂક કરવા માટેની રીત પ્રદાન કરે છે. જે વ્યક્તિ ચૂંટાઈ આવે છે તે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૨(૭) મુજબ સેનેટના "ફેલો" તરીકે નિયુક્ત થાય છે. તેથી, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૨(૭) અને કલમ ૧૫ સાથે વંચાતા કલમ ૮એ ના સુમેળભર્યા અને હેતુપૂર્ણ અર્થઘટનમાં, "ચૂંટાયેલ" વ્યક્તિનો સમાવેશ કરવા માટે "નિયુક્ત" શબ્દનું અર્થઘટન કરવું જરૂરી છે. માત્ર એટલા માટે કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ માં "નિયુક્ત" શબ્દની સાથે

"નામાંકિત" અને "સહ-નિયુક્ત" શબ્દો જણાવવામાં આવ્યા છે, "નિયુક્ત" શબ્દનો અર્થ ચૂંટાયેલી વ્યક્તિને બાકાત રાખીને મર્યાદિત હોઈ શકે નહીં.

૩૦. નોંધાયેલા સ્નાતકોને લગતી કલમ ૧૬, હોદ્દો ખાલી કરવાના સંદર્ભમાં કલમ ૧૭, ઓર્ડિનરી ફેલોના હોદ્દાની મુદતના સંદર્ભમાં કલમ ૧૮ અને ફેલોની નિમણૂકના સંદર્ભમાં કલમ ૧૯ પર અરજદાર દ્વારા રાખવામાં આવેલ આધાર, સંપૂર્ણ રીતે સ્ટેચ્યુટના હેતુને પ્રાપ્ત કરવા માટે સુમેળભર્યા અને અસરકારક વાંચનમાં વાંચવું જરૂરી છે અને આવી જોગવાઈઓને અરજદાર દ્વારા "ચૂંટાયેલ" ઓર્ડિનરી ફેલોને અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ ની મર્યાદામાંથી બાકાત રાખવા તરીકે ગણી શકાય નહીં. જો ધારાસભાનો એવો અભિપ્રાય હોય કે ૬૨ વર્ષથી વધુ વયની ચૂંટાયેલી વ્યક્તિઓને સેનેટના ફેલોના સભ્યો અથવા સિન્ડિકેટના સભ્યો બનવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ તો તેણે અપવાદ બનાવ્યો હોત, જેમ કે કલમ ૮એ માં યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સત્તામંડળ, સમિતિ અથવા તેની અન્ય કોઈપણ બોડીના અધ્યક્ષ અથવા સભ્ય કે જેઓ કુલપતિ, ઉપકુલપતિ અથવા જેવો કિસ્સો હોય, સહ-ઉપકુલપતિ તરીકે પોતાના હોદ્દાની રૂએ અધ્યક્ષપદ અથવા સભ્યપદ ધરાવે છે તેમને મુક્તિ આપવા જોગવાઈ ઉમેરવામાં આવી છે.

૩૧. વધુમાં, અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૮એ નોન-ઓબ્સ્ટેન્ટે ક્લોઝ

(વિપરીત જોગવાઈ હોવા છતાં) સાથે શરૂ થાય છે જે પ્રદાન કરે છે કે અધિનિયમ, ૧૯૫૫, સ્ટેચ્યુટ્સ, વટહુકમો, વિનિયમો અને નિયમોમાં કંઈ પણ હોવા છતાં, કોઈ પણ વ્યક્તિ ૬૨ વર્ષની વય પ્રાપ્ત કર્યા પછી કલમ ૮ ના ખંડ (૩), (૪) અને (૫) માં દર્શાવેલ અધિકારીઓના પદ પર નિયુક્ત, નામાંકિત અથવા સહ-નિયુક્ત થઈ શકશે નહીં, જેમાં વિધાશાખાઓના ડીન, રજિસ્ટ્રાર અને યુનિવર્સિટીની સેવામાં હોય તેવા અન્ય અધિકારીઓ કે જેમને સ્ટેચ્યુટ્સ દ્વારા યુનિવર્સિટીના અધિકારીઓ જાહેર કરવામાં આવે અને શિક્ષકના પદ પર અથવા યુનિવર્સિટીના સત્તામંડળો, કોઈપણ સમિતિ અથવા તેની અન્ય કોઈપણ બોડીના સભ્ય તરીકે. તેથી, સત્તામંડળના સભ્ય એટલે કે, સેનેટ અથવા સિન્ડિકેટ, ૬૨ વર્ષની મહત્તમ વય મર્યાદાથી પ્રભાવિત થશે, પછી ભલે તેઓ નિયુક્ત, નામાંકિત અથવા સહ-નિયુક્ત હોય અને તેથી, કલમ ૧૫ ના ભાગ-૨(એ) ની જોગવાઈઓ મુજબ ઓર્ડિનરી ફેલો જેઓ ચૂંટાવાના છે અને જે આ રીતે નિયુક્ત થાય છે તેઓ ૬૨ વર્ષની વય મર્યાદામાંથી મુક્તિનો દાવો કરી શકતા નથી.

૩૨. પૂર્વગામી કારણોસર, અરજીઓ કોઈપણ ગુણવત્તા વગરની હોવાથી તે મુજબ રદ/કાઢી નાખવામાં આવે છે. જ્યાં સુધી આ અરજીઓમાં અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી ફરિયાદોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, સામાવાળા-યુનિવર્સિટી દ્વારા યોજવામાં આવેલી ચૂંટણી તે મુજબ જ ઊભી રહે છે કારણ કે તેને જથી ફેબ્રુઆરી,

૨૦૨૨ ના આદેશ દ્વારા આ અરજીઓના પરિણામને આધીન રાખવાનો આદેશ
આપવામાં આવ્યો હતો. સંબંધિત અરજીઓમાં નોટિસ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે
છે.

(ભાર્ગવ ડી. કરિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની
ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ.
અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત
અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is
meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/
her language and may not be used for any other purpose. For all
practical and official purposes, the English version of the judgment
shall be authentic and shall hold the field for the purpose of
execution and implementation.

=====